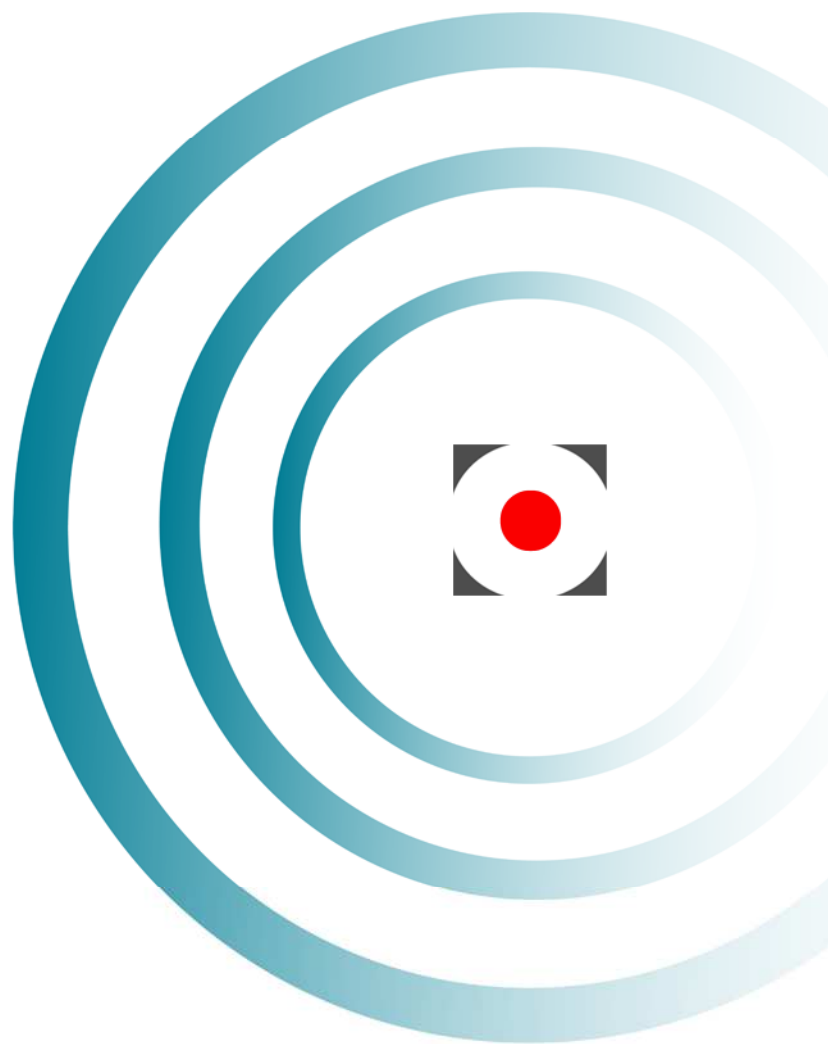

2015

Arbejdsmarkedsanalyse

RAR Vestjylland

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	3
2. SAMMENFATNING	4
2.1. BESKÆFTIGELSE, DEMOGRAFI OG KONJUNKTURUDVIKLING	6
2.2. EFTERSPØRGSEL, REKRUTTERING OG UDBUD AF FAGLÆRT ARBEJDSKRAFT	6
2.3. BYGGE OG ANLÆGSSEKTOREN I VESTJYLLAND	7
2.4. INDUSTRIEN I VESTJYLLAND	7
2.5. HOTEL- OG RESTAURATIONSBRANCHEN I VESTJYLLAND	8
2.6. DEN OFFENTLIGE SEKTOR I VESTJYLLAND.....	9
2.7. OVERSICHT OVER OMRÅDER, HVOR DESK RESEARCHENS PEGER PÅ MANGEL.....	10
2.8. HVAD SIGER ARBEJDSMARKEDSBALANCEN?	11
2.9. OMRÅDER, HVOR DESK RESEARCHEN IKKE PEGER PÅ MANGEL.....	12
2.10. KONKLUSION	13
3. UDDYBENDE ANALYSE.....	13
3.1. BEFOLKNING, BESKÆFTIGELSE OG ARBEJDSSTYRKE FALDER I VESTJYLLAND	14
3.2. FREMSKRIVNINGER MED POSITIVE TENDENSER I VESTJYLLAND, 2015-2016	15
3.3. DER MANGLER FAGLÆRT ARBEJDSKRAFT NU – OG FREMOVER I VESTJYLLAND, 2014-2020	16
3.4. BYGGE OG ANLÆG: VÆKST, EFTERSPØRGSEL OG MANGEL	18
3.5. INDUSTRIEN: VÆKST OG MANGEL PÅ VISSE TYPER KVALIFICERET ARBEJDSKRAFT	22
3.6. HOTEL OG RESTAURATION: STØRST MANGEL PÅ FAGLÆRTE KOKKE OG TJENERE	27
3.7. DEN OFFENTLIGE SEKTOR: IKKE MANGEL PÅ ARBEJDSKRAFT SAMLET SET	29
3.8. UDVIKLINGEN PÅ ØVRIGE OMRÅDER	30
3.9. HVAD SIGER ARBEJDSMARKEDSBALANCEN FRA DECEMBER 2015 OM REKRUTTERINGSSITUATIONEN INDEN FOR DE FORSKELLIGE OMRÅDER?	32
4. UDVIKLINGEN PÅ LANDSPLAN	35
4.1. BYGGE OG ANLÆG	36
4.2. INDUSTRIEN.....	37
4.3. PRIVAT SERVICE.....	37
4.4. DEN OFFENTLIGE SEKTOR	38
5. METODEAFSNIT	40
6. KILDER.....	42

1. Indledning

Arbejdsmarkedskontor Midt-Nord i Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) har bedt mploy om at udarbejde en arbejdsmarkedsanalyse for RAR Vestjyllands område.

Analysen skal dels anvendes som en del af vidensgrundlaget for Rådets drøftelser af den lokale og regionale udvikling på arbejdsmarkedet i Vestjylland. Dels skal den danne grundlag for Rådets prioritering af stillingsbetegnelser til den regionale uddannelsespulje 2016, som har til formål at understøtte, at flere ledige får korte, erhvervsrettede uddannelsesforløb målrettet områder, hvor der forventes mangel på arbejdskraft.

Analysen belyser den lokale og regionale udvikling på arbejdsmarkedet i Vestjylland med fokus på de fagområder, der har – eller vil opleve – stigende efterspørgsel efter arbejdskraft. Analysen belyser desuden, hvorvidt der er fagområder, hvor der er – eller vil opstå – mangel på arbejdskraft. Der er dog dele af analysen, der omfatter hele *Region Midtjylland*, fordi det anvendte materiale ikke er opdelt på Østjylland og Vestjylland.

Analysens resultater fokuserer på områder, hvor der umiddelbart – inden for et halvt år – er et behov for at opkvalificere ledige via korte, erhvervsrettede uddannelsesforløb, fordi der forventes jobåbninger.

Analysen belyser derudover udviklingen på 2-3 års sigt, og resultaterne giver en indikation af, om arbejdsstyrkens kvalifikationer matcher virksomhedernes efterspørgsel på lidt længere sigt.

Analyserne er udført som desk research-analyser i perioden 9.-20. november 2015 og er udelukkende et produkt af den viden, der allerede eksisterer på området, fx fra vækststrategier, prognoser og fremskrivninger, landsdækkende, regionale, lokale analyser og lignende.

Materialet er indhentet af mploy via litteratursøgning og gennem høring hos en lang række interessenter, som fx lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer, kommuner mv. Fokus i høringen har været indhentning af materiale, der kan bidrage til prioriteringen af stillingsbetegnelser til den *regionale* uddannelsespulje 2016.

Mploy har således *ikke* produceret eller indsamlet nye data i forbindelse med udarbejdelse af denne arbejdsmarkedsanalyse.

Det skal derfor også understreges, at nærværende analyse rummer de mangler og begrænsninger, der generelt er i forbindelse med en vidensafdækning af den forventede udvikling på arbejdsmarkedet, herunder i forhold til kildernes forskellighed. Mploy har systematiseret og analyseret materialet og gengivet enkelte kilders resultater og formuleringer uden at foretage fortolkninger.

Analysen understøtter og supplerer opgørelserne i Arbejdsmarkedsbalancen for Vestjylland.

Rapporten indeholder en kort opsamling af resultaterne for Vestjylland i kapitel 2. Den travle læser kan således nøjes med at læse disse sider. Kapitel 3 indeholder en uddybende analyse af det kildemateriale, som mploy har haft til rådighed, og resultaterne sammenholdes med de nyeste opgørelser fra Arbejdsmarkedsbalancen. Kapitel 4 ridser udvalgte landsdækkende tendenser op og beskriver de regionale forskelle, hvor det er relevant. I kapitel 5 gennemgås den anvendte metode, og kapitel 6 indeholder en referenceliste med de kilder, analyserne i denne rapport er baseret på.

2. Sammenfatning

Efter nogle barske kriseår ser det ud til, at væksten igen har bidt sig fast i dansk økonomi. Beskæftigelsen er steget over det meste af landet, og de fleste virksomheder og erhvervsorganisationer forventer, at efterspørgslen efter arbejdskraft vil stige i de kommende år.

I Vestjylland er beskæftigelsen dog endnu ikke begyndt at stige. Men de kommende år forventes der svagt stigende beskæftigelse og øget efterspørgsel efter arbejdskraft med en erhvervsfaglig uddannelse og visse typer af specialister og højtuddannede. Det gælder især i bygge- og anlægssektoren og i industrien, men også i hotel- og restaurationsbranchen og den offentlige sektor, hvor efterspørgslen efter nogle typer af arbejdskraft forventes at stige.

På længere sigt viser fremskrivninger, at der vil være et underskud på mere end 3.800 faglærte i Region Midtjylland i forhold til det, virksomhederne efterspørger. Der forventes også et underskud på knap 800 personer med en kort videregående uddannelse.

Langt hovedparten af virksomhederne har i dag ikke problemer med at rekruttere den arbejdskraft, de skal bruge. På nogle områder kan det dog allerede nu være svært at finde arbejdskraft med de rette kvalifikationer. Det viser mplys undersøgelser i denne analyse.

Analyser og prognoser peger på, at Vestjylland står over for en generel fremgang i bygge- og anlægssektoren. Det skyldes særligt en række store offentlige infrastrukturprojekter, som afvikles i disse år, fx hospitalerne i Viborg og Gødstrup samt etableringen af Holstebromotorvejen. Det øger efterspørgslen efter faglært arbejdskraft inden for bygge og anlæg. I kombination med et faldende udbud af især faglærte inden for bygge- og anlægsområdet, betyder det, at der er risiko for rekrutteringsudfordringer i sektoren i de kommende år.

Inden for det næste halve år forventes især *øget efterspørgsel* efter struktører, murere, VVS'ere, elektrikere, chauffører, smede, tømrere, snedkere, teknikere og ingeniører i bygge- og anlægssektoren. Der efterspørges også ufaglærte. Samtidig forventes *mangel* på murere, VVS'ere, elektrikere, tømrere, snedkere, teknikere og civilingeniører.

Inden for 2-3 år forventes en *øget efterspørgsel* efter struktører, murere, VVS'ere, elektrikere, chauffører, smede, tømrere og snedkere. Virksomhederne forventes forsat at *mangle* murere, VVS'ere, elektrikere, tømrere, snedkere, teknikere og ingeniører. Derudover forventes *mangel* på bygningsmalere.

Industrivirksomhederne i Vestjylland har reduceret beskæftigelsen markant i løbet af de seneste år, men STARs fremskrivninger viser, at der i de kommende år vil være en markant vækst i antallet af beskæftigede i industrien. Også ifølge virksomhedernes egne vurderinger forventes udviklingen at vende. I en undersøgelse blandt industrivirksomhederne i Vestjylland har i alt 70 pct. af virksomhederne angivet, at de forventer at øge antallet af ansatte i løbet af det næste halve år.

I Vestjylland forventes der inden for det næste halve år *øget efterspørgsel* efter smede, svejsere, industriteknikere, maskinarbejdere CNC-operatører og procesoperatører. Desuden forventes *øget efterspørgsel* efter ikke-faglærte. Samtidig forventes *mangel* på smede, svejsere, industriteknikere, maskinarbejdere, elektrikere, elektronikfagteknikere, VVS-teknikere, automatikteknikere, værktøjsmagere, mekanikere, CNC-operatører og ingeniører inden for industrien.

Materialet i mplys desk research tyder desuden på *øget efterspørgsel* på smede, industriteknikere, maskinarbejdere, elektrikere, elektronikfagteknikere, automatikteknikere, procesope-

ratører og industrioperatører i Vestjylland inden for industrien på 2-3 års sigt. Hvorvidt disse områder udvikler sig til decideret mangelområder, fremgår ikke eksplicit af det indhentede materiale.

I Region Midtjylland er energi- og miljøområdet stort – og området forventes at vækste i de kommende år. En del af arbejdspladserne ligger i Vestjylland, som dermed også forventes at få glæde af væksten. Der bliver brug for mere – og især højtuddannet – arbejdskraft. Allerede nu er der mangel på elektrikere, VVS'ere, elektronikarbejdere, CNC-operatører, værktøjsmagere samt elektronik- og maskiningeniører.

Inden for fødevarerhvervet – som også har en erhvervsmæssig styrkeposition i Vestjylland – forventes der fremover at blive øget efterspørgsel efter faglærte, herunder procesoperatører, smede, industrioperatører, elektrikere, automatikere, industriteknikere, maskinarbejdere og elektronikfagteknikere.

Inden for hotel- og restaurationsbranchen er der allerede nu mangel på arbejdskraft. Det vurderer mere end 70 pct. af virksomhederne i branchen i Region Midtjylland. Der er især *mangel* på faglærte kokke og tjenere samt i mindre grad elever og ufaglært køkkenpersonale. Det gælder inden for det næste halve år.

Inden for offshore forventer virksomheder i hele landet, at beskæftigelsen i branchen vil vokse markant i de næste år. Især industrivirksomheder inden for offshore forventes at øge deres medarbejderantal. Næsten halvdelen af virksomhederne i branchen mener, at det fremover bliver svært at rekruttere kvalificeret arbejdskraft til offshore arbejdspladser, herunder inden for industrien.

Meget tyder på, at den offentlige sektor ikke kommer til at opleve samme positive beskæftigelsesudvikling som flere af de andre områder. I Vestjylland er der dog risiko for en række *mangelområder* inden for den offentlige sektor – både på et halvt års sigt og 2-3 års sigt. Det gælder radiografer, sygeplejersker, jordemødre og socialrådgivere.

Udflytningen af statslige arbejdspladser forventes ikke at betyde væsentlige forskydninger i efterspørgslen efter arbejdskraft i Vestjylland. I den udstrækning, at de nye statslige job skal besættes med højtuddannede eller mere specialiseret arbejdskraft, kan rekrutteringen blive en udfordring.

De områder, som ifølge mploy's desk research vil opleve øget efterspørgsel og/eller mangel på arbejdskraft inden for det næste halve år, jf. herover, stemmer i vid udstrækning overens med opgørelserne i arbejdsmarkedsbalancen for Vestjylland. Tendenserne herover peger således i samme retning som virksomhedernes aktuelle rekrutteringsudfordringer.

Der er nogle områder, hvor der ud fra det indsamlede kildemateriale fra mploy's desk research, *ikke* kan identificeres øget efterspørgsel efter eller mangel på arbejdskraft. Det drejer sig primært om handel og transport, privat service samt landbrug, skovbrug og fiskeri. Arbejdsmarkedsbalancen viser dog, at der aktuelt er mangel på en række stillingsbetegnelser på området – særligt inden for handel.

De væsentligste pointer i denne analyserapport sammenfattes kort herunder og sammenlignes med konkrete opgørelser fra den nyeste arbejdsmarkedsbalance for Vestjylland (fra december 2015).

En oversigt over de konkrete områder, der ifølge mploys desk research, oplever øget efterspørgsel og/eller mangel, er angivet til sidst i sammenfatningen. Der er også inkluderet en oversigt over opgørelserne fra den nyeste arbejdsmarkedsbalance (december 2015).

2.1. Beskæftigelse, demografi og konjunkturudvikling

Befolkning, beskæftigelse og arbejdsstyrke falder i Vestjylland

Fra 2008 til 2014 er befolkningen i Vestjylland faldet med godt 8.400 personer i den arbejdsdygtige alder (16-64 år). Arbejdsstyrken er i samme periode reduceret med 17.400 personer. Samlet set betyder det, at erhvervsfrekvensen er faldet fra 80 pct. i 2008 til 74 pct. i 2014.

Beskæftigelsen er også reduceret mærkbart i perioden, idet der er forsvundet godt 21.000 jobs.

Der bliver færre unge og flere ældre i Vestjylland

Den demografiske udvikling viser, at der bliver færre unge og flere ældre i Region Midtjylland. Fremskrivninger viser, at især aldersgruppen med 70-79 årige og andelen af indbyggere over 80 år vil stige kraftigt. Samlet set betyder udviklingen, at der er færre til at imødekomme virksomhedernes behov for arbejdskraft, og den faldende arbejdsstyrke kan forstærke manglen på arbejdskraft inden for nogle områder.

Forventning om bedre konjunkturer i 2015-2016

STARs fremskrivninger af udviklingen i Vestjylland indikerer, at der er bedre konjunkturer på vej. I 2016 forventes en stigning i antallet af beskæftigede og et fald i antal ledige, antal personer uden for arbejdsstyrken samt et fald i befolkningstallet.

2.2. Efterspørgsel, rekruttering og udbud af faglært arbejdskraft

Efterspørgslen efter især faglært arbejdskraft forventes at stige fremover

De kommende år forventes der øget efterspørgsel efter arbejdskraft med en erhvervsfaglig uddannelse samt visse typer af specialister og højtuddannede i Vestjylland. Udover områder inden for bygge og anlæg og industrien gælder det også for hotel- og restaurationsbranchen og velfærdsområdet.

En række områder har – eller forventes at få – rekrutteringsproblemer

Inden for visse områder, især i bygge- og anlæg, industrien, landbrug, skovbrug og fiskeri, er der allerede i dag rekrutteringsudfordringer. I alt har virksomhederne rekrutteret forgæves 356 gange inden for bygge- og anlæg, 228 gange inden for industri og 284 gange inden for landbrug, skovbrug og fiskeri i efteråret 2015.

Virksomheder inden for rejsebureauer, rengøring og operationel service oplever også, at det er svært at finde medarbejdere.

På længere sigt forventes mangel på faglært arbejdskraft

I de kommende år forventes det, at der vil være et *underskud* af faglært arbejdskraft, på i alt godt 3.800 personer i 2020. Det skyldes blandt andet, at mens efterspørgslen på faglært arbejdskraft i Vestjylland forventes at falde svagt, forventes udbuddet at falde kraftigt.

Desuden forventes fremover et *underskud* af arbejdskraft med kort videregående uddannelse på godt 800 personer.

2.3. Bygge og anlægssektoren i Vestjylland

Vækst, øget efterspørgsel og mangel på faglært arbejdskraft i bygge- og anlægssektoren

Analysen og prognoser peger på, at Vestjylland står over for en generel fremgang i bygge- og anlægssektoren, som øger efterspørgslen efter arbejdskraft. Det indebærer en risiko for rekrutteringsudfordringer og mangel på arbejdskraft inden for flere fagområder i sektoren i de kommende år.

Inden for det næste halve år forventes *mangel* på murere, VVS'ere, elektrikere, tømrere, snedkere, teknikere og civilingeniører. Det viser mploy's analyse af det indsamlede materiale, jf. tabel 1.

Inden for de næste 2-3 år forventes virksomhederne fortsat at mangle medarbejdere med de samme kompetencer som ovenfor. Derudover forventes også *mangel* på bygningsmalere.

Større offentlige infrastrukturprojekter øger efterspørgslen efter arbejdskraft

Den øgede efterspørgsel efter arbejdskraft inden for bygge- og anlægssektoren i Vestjylland skyldes blandt andet en række store offentlige infrastrukturprojekter, der enten allerede er i gang eller påbegyndes snarligt.

Arbejdsmarkedsbalancen viser aktuelt rekrutteringsproblemer på en række områder

Opgørelserne fra december 2015 for Arbejdsmarkedsbalancen i Vestjylland viser, at der allerede aktuelt er rekrutteringsproblemer inden for mange af de områder i bygge- og anlægssektoren, hvor der ifølge mploy's analyse forventes øget efterspørgsel og/eller mangel på arbejdskraft inden for et halvt år. Det drejer sig om jord- og betonarbejdere, murere, VVS'ere, smede, tømrere og snedkere, jf. tabel 2.

2.4. Industrien i Vestjylland

Spirende vækst i industrien – og forventninger om stigende beskæftigelse

På landsplan har beskæftigelsen i industrien været nedadgående de sidste mange år, men de seneste par år er virksomhederne langsomt begyndt at ansætte flere. Især kommuner i Vestjylland har oplevet de positive tendenser i industrien. Fra 2013 til 2014 er beskæftigelsen inden for industrien i Vestjylland vokset med 2,6 pct., og denne stigning forventes at fortsætte i de næste par år. Dette medfører også en risiko for mangel på arbejdskraft inden for industrien.

Nogle virksomheder har allerede nu svært ved at skaffe kvalificeret arbejdskraft

Allerede nu er der tegn på, at industrivirksomhederne inden for nogle områder har problemer med at skaffe den ønskede arbejdskraft. Ca. 40 pct. af Dansk Metals tillidsrepræsentanter i industrien i Region Midtjylland siger i en undersøgelse fra april 2015, at deres virksomheder har svært ved at skaffe kvalificeret arbejdskraft.

Indenfor et halvt år forventes *mangel* på smede, svejsere, industriteknikere, maskinarbejdere, elektrikere, elektronikfagteknikere, VVS-teknikere, automatikteknikere, værktøjsmagere, mekanikere, CNC-operatører og ingeniører. Det viser mploy's desk research, jf. tabel 1.

Materialet i mploys desk research tyder desuden på *øget efterspørgsel* på smede, industriteknikere, maskinarbejdere, elektrikere, elektronikfagteknikere, automatikteknikere, procesoperatører og industrioperatører i Vestjylland inden for industrien på 2-3 års sigt. Hvorvidt disse områder udvikler sig til decideret mangelområder, fremgår ikke eksplicit af det indhentede materiale.

Vækst og øget efterspørgsel efter uddannet arbejdskraft på energi- og miljøområdet

Analysen og prognoser tyder på, at der fremadrettet vil være et stort beskæftigelsesmæssigt potentiale inden for energi- og miljøområdet i Region Midtjylland i de kommende år. Analysen peger på, at der vil blive behov for flere med en videregående uddannelse og flere faglærte. Omvendt bliver der behov for færre ufaglærte. Allerede i dag er der *mangel* på elektrikere, VVS-teknikere, elektronikarbejdere, CNC-operatører og værktøjsmagere, elektronikarbejdere samt elektronik- og maskiningeniører.

Brug for faglige kompetencer på et højt eller specialiseret niveau i fødevarerhvervet

Fødevarerhvervet er en erhvervsmæssig styrkeposition i Vestjylland. Analysen peger på, at der fremover vil blive brug for flere faglærte inden for fødevarerproduktionen. Det betyder, at der vil være *øget efterspørgsel* på procesoperatører, smede, industrioperatører, elektrikere, automatikteknikere, industriteknikere, maskinarbejdere og elektronikfagteknikere. Der er dermed tale om nogle af de samme faggrupper, som der forventes at komme stigende efterspørgsel efter inden for energi og miljø samt industrien generelt.

Arbejdsmarkedsbalancen viser aktuelt rekrutteringsproblemer på en række områder

Opgørelserne fra december 2015 for Arbejdsmarkedsbalancen for Vestjylland viser, at der allerede aktuelt er rekrutteringsproblemer for mange af de områder i industrien, hvor der ifølge mploys analyse forventes *øget efterspørgsel* og/eller *mangel* på arbejdskraft inden for et halvt år. Det drejer sig om smede, svejsere, industriteknikere og maskinarbejdere, mekanikere og værktøjsmagere, jf. tabel 2.

2.5. Hotel- og restaurationsbranchen i Vestjylland

Mere end 70 pct. af virksomhederne siger, at der er mangel på arbejdskraft

Inden for hotel- og restaurationsbranchen er efterspørgslen efter arbejdskraft *øget*. I alt vurderer 72 pct. af virksomheder i branchen i Region Midtjylland, at der er *mangel* på arbejdskraft inden for området.

Inden for et halvt år forventes især *mangel* på faglærte kokke og tjenere samt i mindre grad elever og ufaglært serverings- og køkkenpersonale, jf. tabel 1.

Arbejdsmarkedsbalancen viser aktuelt mangel på kokke

Opgørelserne fra december 2015 for Arbejdsmarkedsbalancen for Vestjylland viser, at der allerede aktuelt er rekrutteringsproblemer for kokke, mens der for tjenere er mindre gode beskæftigelsesmuligheder, jf. tabel 2. Det kan skyldes, at virksomhederne primært efterspørger faglærte tjenere, mens der er en del ledige tjenere uden en faglært tjeneruddannelse.

2.6. Den offentlige sektor i Vestjylland

Der forventes mangel på arbejdskraft inden for enkelte områder i den offentlige sektor

Meget tyder på, at den offentlige sektor ikke kommer til at opleve samme positive beskæftigelsesudvikling som flere af de andre områder. Efterspørgslen efter arbejdskraft stiger, men udbuddet forventes at stige endnu mere. Dog forventes der *mangel* på radiografer, sygeplejersker, jordemødre og socialrådgivere i Vestjylland inden for et halvt år og på 2-3 års sigt. Det viser mploys desk research, jf. tabel 1.

Aktuelt er der mangel eller gode beskæftigelsesmuligheder for de fem medarbejdertyper

Opgørelserne fra december 2015 for Arbejdsmarkedsbalancen for Vestjylland viser, at der aktuelt er mangelproblemer for sygeplejersker, mens der er gode beskæftigelsesmuligheder for radiografer, jordemødre og socialrådgivere. De tre sidstnævnte vil der ifølge mploys undersøgelse blive mangel på fra omkring 2016 og frem, jf. tabel 2.

2.7. Oversigt over områder, hvor desk researchen peger på mangel

Tabel 1 indeholder en oversigt over de områder, hvor der ifølge mploy's desk research er øget efterspørgsel og/eller mangel på arbejdskraft inden for et halvt år og 2-3 år. Oversigten indeholder således alle resultater fra mploy's desk research for Vestjylland.

Tabel 1: Områder med øget efterspørgsel og/eller mangel på arbejdskraft i Vestjylland

	Inden for et halvt år		Inden for 2-3 år		
	Øget efterspørgsel	Mangel/underskud	Øget efterspørgsel	Mangel/underskud	
Bygge og anlæg	Ikke-faglærte	X	X		
	Struktører	X	X		
	Murere	X	X	X	
	VVS'ere	X	X	X	
	Elektrikere	X	X	X	
	Chauffører	X		X	
	Smede	X		X	
	Tømrere	X	X	X	
	Snedkere	X	X	X	
	Teknikere	X	X	X	
	Civilingeniører		X		X
	Diplomingeniører/ bygningsteknikere	X			
	Bygningsmalere				X
	Andre faglærte	X		X	
Industrien inkl. energi/miljø og fødevarer	Ikke-faglærte	X			
	Smede	X	X	X	
	Svejsere	X	X		
	Industri tekniker	X	X	X	
	Maskinarbejdere	X	X	X	
	Elektrikere		X	X	
	Elektronikfagteknikere		X	X	
	VVS-teknikere		X		
	Automatikteknikere		X	X	
	Værktøjsmagere		X		
	Mekanikere		X		
	CNC-operatører	X	X		
	Procesoperatører	X		X	
	Industrioperatør			X	
Ingeniører		X			
Hotel og restaurations sektor	Faglærte kokke		X		
	Faglærte tjenere		X		
	Ufaglært serverings- og køkkenpersonale		X		
Offentlig sektor	Radiografer		X	X	
	Sygeplejersker		X	X	
	Jordemødre		X	X	
	Socialrådgivere		X	X	

Kilde: Mploy desk research, november 2015.

Anm.: Oversigt over områder der ifølge mploy's desk research vil opleve øget efterspørgsel og/eller mangel på arbejdskraft inden for et halvt år og 2-3 år. Omfanget af mangel og/eller øget efterspørgsel inden for de enkelte områder kan ikke aflæses i oversigten.

2.8. Hvad siger arbejdsmarkedsbalancen?

Tabel 2 sammenholder resultaterne af mplys desk research med de resultater, der fremgår af den nyeste version af Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015. Tabellen viser således Arbejdsmarkedsbalancens status for de stillingsbetegnelser, hvor der ifølge desk researchen vil komme øget efterspørgsel eller mangel på arbejdskraft inden for et halvt år eller på 2-3 års sigt.

For de områder, hvor der ifølge mplys desk research er øget efterspørgsel og/eller mangel på arbejdskraft inden for et halvt år og 2-3 år, er de relevante stillingsbetegnelser fra Arbejdsmarkedsbalancen blevet udvalgt. Hvis der fx forventes øget efterspørgsel og/eller mangel på chauffører inden for bygge og anlæg, er stillingsbetegnelserne for de typiske chauffører inden for bygge og anlæg blevet udvalgt.

Tabel 2: Områder med øget efterspørgsel og/eller mangel i Vestjylland (mplys desk research) sammenholdt med den aktuelle rekrutteringssituation (Arbejdsmarkedsbalancen, dec. 2015)

Områder med øget efterspørgsel og/eller mangel (mplys desk-research)	Stillingsbetegnelse i Arbejdsmarkedsbalancen	Arbejdsmarkedsbalancens betegnelser			
		Mangel på arbejdskraft	Paradoksproblemer	Beskæftigelsesmuligheder Gode	Mindre gode
Struktører	Anlægsstruktør			X	
	Brolægger			X	
	Kloakrørlægger			X	
	Bygningsstruktør			X	
	Rørlægger			X	
	Jord- og betonarbejder	X			
Murere	Murer	X			
	Murerarbejdsmand		X		
	Specialarbejder, murer		X		
VVS'ere	VVS-installatør	X			
	VVS-tekniker			X	
	VVS-montør			X	
	Blikkenslager			X	
Elektrikere	Elektriker			X	
	Overmontør			X	
	El-installatør			X	
Chauffører	Chauffør (fragt, tankvogn, specialtransport)			X	
	Chauffør (person- og budtransport)				X
Smede	Smed	X			
	Klejnsmed	X			
Tømrere	Tømrer	X			
Snedkere	Bygningsnedker	X			
	Industrisnedker			X	
	Modellsnedker				X
	Møbelsnedker			X	
	Industriel møbelsnedker			X	
	Maskinsnedker			X	
Ingeniører (kun ingeniører med mangel/paradoksproblemer er inkluderet)	Maskiningeniør	X			
	Bygningsingeniør	X			
	Produktionsingeniør	X			
	IT-ingeniør	X			
	Elektroingeniør	X			
Bygningskonstruktører	Bygningskonstruktør			X	
Bygningsmalere	Bygningsmaler	X			
Svejsere	Svejsere	X			
Industriteknikere og maskinarbejdere	Industritekniker	X			
Elektronikfagteknikere	Elektronikfagtekniker			X	

Mekanikere	Mekaniker	X			
Automatikteknikere	Automatiktekniker			X	
Industrioperatører	Industrioperatører				X
	Procesoperatører			X	
	CNC-operatører			X	
Værktøjsmagere	Værktøjsmager	X			
Faglærte kokke	Kok	X			
Faglærte tjenere	Tjener				X
Radiografer	Radiograf			X	
Sygeplejersker	Sygeplejerske	X			
	Operationssygeplejerske	X			
	Anæstesisygeplejerske	X			
Jordemødre	Jordemoder			X	
Socialrådgivere	Socialrådgiver			X	
	Socialformidler			X	

Kilde: Mploy desk research, november 2015 og opgørelser i Arbejdsmarkedsbalancen, december 2015.

Anm.: "Mangel på arbejdskraft" angiver stillinger med rekrutteringsproblemer og lav ledighed. "Paradoksproblemer" angiver stillinger med rekrutteringsproblemer og høj ledighed. "Gode jobmuligheder" angiver stillinger uden rekrutteringsproblemer og med lav ledighed og høj jobsætning. "Mindre gode jobmuligheder" angiver stillinger uden rekrutteringsproblemer og med høj ledighed og lav jobsætning.

2.9. Områder, hvor desk researchen *ikke* peger på mangel

Der er nogle områder, hvor der ud fra det indsamlede kildemateriale fra mploy's desk research *ikke* kan identificeres øget efterspørgsel efter eller mangel på arbejdskraft. Det drejer sig primært om privat service herunder handel og transport, den offentlige sektor samt landbrug, skovbrug og fiskeri.

Forventet vækst inden for handel og transport

Inden for handel og transport i Vestjylland forventes beskæftigelsen ifølge STARs fremskrivninger at stige med 1,5 pct. i de næste par år. Der er i forbindelse med mploy's desk research *ikke* fremkommet øvrigt analysemateriale, som peger i samme retning. Det er derfor ikke muligt at identificere, hvilke typer af kvalifikationer inden for området, der forventes øget efterspørgsel og/eller mangel på eller i hvor stort omfang.

Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015 viser, at der aktuelt er *mangel* på speditører, key account managere, salgskonsulenter, produktspecialister, optikere, ekspedienter og butiksassistenter, mens der er paradoksproblemer for turistmedarbejdere, telemarketingmedarbejdere samt lager- og logistikmedarbejdere.¹

Forventet vækst inden for privat service (ekskl. handel og transport samt hotel og restauration)

Beskæftigelsen inden for privat service (ekskl. handel og transport samt hotel og restauration) i Vestjylland forventes ifølge STARs fremskrivninger at stige med 1,6 pct. i de næste par år. Der er i forbindelse med mploy's desk research *ikke* fremkommet øvrigt analysemateriale, som peger i samme retning. Det er derfor ikke muligt at identificere, hvilke typer af kvalifikationer inden for området, der forventes øget efterspørgsel og/eller mangel på eller i hvor stort omfang.

¹Paradoksproblemet refererer til stillinger, hvor virksomheder oplever rekrutteringsproblemer, og hvor der samtidig er mange ledige med de efterspurgte kvalifikationer. For stillingerne gælder derfor, at jobmulighederne er rigtig gode.

Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015 viser, at der aktuelt er mangel på revisorer, IT-arkitekter samt programmører og systemudviklere.

Yderligere tilbagegang i landbrug, skovbrug og fiskeri

I de kommende år forventes beskæftigelsen inden for landbrug, skovbrug og fiskeri i Vestjylland ifølge STARs fremskrivninger at være uændret. Der er i forbindelse med mploy's desk research ikke fremkommet øvrig materiale inden for området. Det er derfor ikke muligt at identificere, om der forventes øget efterspørgsel og/eller mangel, i hvor stort omfang, eller hvilke typer af arbejdskraft, der evt. efterspørges.

Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015 viser, at der inden for landbrug, skovbrug og fiskeri aktuelt er paradoksproblemer for anlægsgartnere, anlægsgartnermedarbejdere, minkfarmmedhjælpere samt landbrugsmedhjælpere.

2.10. Konklusion

De områder, som ifølge mploy's desk research vil opleve øget efterspørgsel og/eller mangel på arbejdskraft inden for det næste halve år, stemmer i vid udstrækning overens med opgørelserne i Arbejdsmarkedsbalancen for Vestjylland. Tendenserne peger således i samme retning som det, virksomhederne aktuelt oplever, når de skal rekruttere arbejdskraft: Inden for visse stillingsbetegnelser i bygge og anlæg, industrien, hotel og restauration samt den offentlige sektor er det svært at rekruttere medarbejdere med de rette kvalifikationer.

Desuden peger desk researchen på mangel inden for en række fagområder, som ikke fremgår som mangelområder på Arbejdsmarkedsbalancen. Det drejer sig om struktører (bortset fra jord- og betonarbejdere), VVS-teknikere (bortset fra VVS-installatører), elektrikere, chauffører, snedkere (bortset fra bygnings-snedker), bygningskonstruktører, elektronikfagteknikere, automatikteknikere, industrioperatører, tjenere, radiografer, jordemødre og socialrådgivere.

Endelig er der nogle områder, hvor der på baggrund af desk researchen *ikke* kan identificeres mangel på arbejdskraft. Det drejer sig primært om privat service, herunder handel og transport, samt landbrug, skovbrug og fiskeri.

3. Uddybende analyse

Dette afsnit indeholder en uddybende analyse af det kildemateriale, mploy har haft til rådighed. Først undersøges den generelle udvikling i Vestjylland, og derefter gennemgås de enkelte områder, hvor der ifølge desk researchen forventes øget efterspørgsel eller mangel på arbejdskraft inden for et halvt år eller på 2-3 års sigt. Til sidst sammenholdes resultaterne med de nyeste opgørelser fra Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015.

Der forventes generelt bedre konjunkturer og en øget efterspørgsel på arbejdsmarkedet i de kommende år. Nogle områder vil opleve større efterspørgsel end andre og måske endda mangel på arbejdskraft. De kommende år forventes der øget efterspørgsel efter arbejdskraft med en erhvervsfaglig uddannelse samt visse typer af specialister og højtuddannede i Vestjylland.

Det gælder især inden for bygge og anlæg og i industrien, men også i hotel- og restaurationsbranchen samt inden for velfærdsområdet vil efterspørgslen efter faglærte og visse typer af højtuddannede stige.

Øget efterspørgsel efter arbejdskraft kan imødekommes, hvis virksomhederne kan rekruttere den arbejdskraft, de har brug for – og med de rette kvalifikationer.

I Vestjylland viser analysen i nærværende kapitel, at der allerede er eller forventes at blive rekrutteringsproblemer inden for visse områder i bygge- og anlægssektoren, industrien, hotel- og restaurationsbranchen samt den offentlige sektor.

Resultaterne i dette kapitel bygger på det kildemateriale, der er angivet i referencelisten i kapitel 6. Materialet er indsamlet af mploy via litteratursøgning og en høring målrettet materiale, der kan bidrage til prioriteringen af stillingsbetegnelser til den *regionale* uddannelsespulje 2016. Udvalgte steder henvises der til konkrete kilder.

3.1. Befolkning, beskæftigelse og arbejdsstyrke falder i Vestjylland

Fra 2008 til 2014 er befolkningen i Vestjylland faldet med godt 8.400 personer i den arbejdsdygtige alder (16-64 år). Arbejdsstyrken er i samme periode reduceret med 17.400 personer. Samlet set betyder det, at erhvervsfrekvensen er faldet fra 80 pct. i 2008 til 74 pct. i 2014.

Beskæftigelsen er også reduceret mærkbart i perioden, idet der er knap 21.000 færre beskæftigede end i 2008.

Boks 1. Pointer om arbejdsmarkedet i Vestjylland

- Befolkningen udgør ultimo 2014 godt 261.000 i den arbejdsdygtige alder (16-64 år).
- Arbejdsstyrken udgør 199.000 svarende til 76 pct. af befolkningen i de arbejdsdygtige aldre.
- Omkring 212.400 vestjyder er i beskæftigelse ultimo 2014.
- De seneste år er befolkningen (16-64-årige) i Vestjylland faldet støt og roligt. Samlet set er antallet af vestjyder ca. 3,1 pct. lavere i 2014 end i 2008.
- Beskæftigelsen er reduceret med knap 21.000 jobs hen over krisen (2008–2014).
- Omkring 9.000 flere personer mellem 16 og 64 år er i samme periode kommet uden for arbejdsstyrken fx på førtidspension, sygedagpenge eller som aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere.
- Omkring 32 pct. af befolkningen mellem 20 og 64 år er ufaglærte.
- Mere end 42 pct. er faglærte, mens ca. en fjerdedel har en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse.
- I arbejdsstyrken i Vestjylland er knap en fjerdedel ufaglærte, 47 pct. er faglærte og 29 pct. har en videregående uddannelse.

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og fremskrivninger foretaget af STAR.

Anm.: Beskæftigelsestallene i denne boks er opgjort som antallet af arbejdspladser i Vestjylland. Opgørelser fra 2014 og frem er STAR-fremskrivninger baseret på RAS-statistikken.

Den demografiske udvikling viser, at der bliver færre unge og flere ældre i Region Midtjylland. Fremskrivninger viser, at især aldersgruppen med 70-79 årige og andelen af indbyggere over 80 år vil stige kraftigt.² Samlet set betyder udviklingen, at der er færre til at imødekomme virksomhedernes behov for arbejdskraft, og den faldende arbejdsstyrke kan give anledning til rekrutteringsproblemer inden for visse områder.

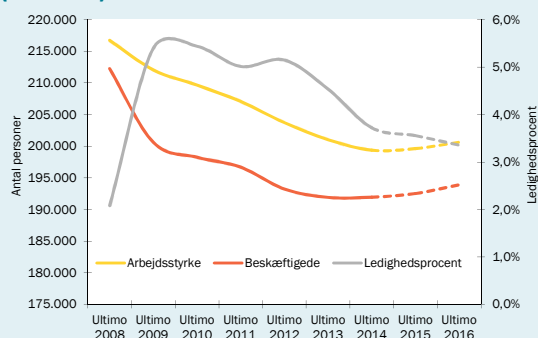
Samlet set er faldet i beskæftigelsen i Vestjylland aftaget efter det kraftige fald i årene 2008-2013.

² (63)

På dele af det private arbejdsmarked er der aktuelt positive tendenser, især inden for industrien er beskæftigelsen i Vestjylland begyndt at vokse fra 2013 til 2014. Omvendt opleves der fortsat tilbagegang inden for privat og offentlig service.

3.2. Fremskrivninger med positive tendenser i Vestjylland, 2015-2016

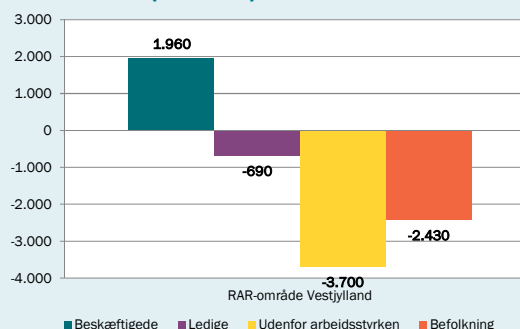
Figur 3.1: Faktisk og forventet udvikling i arbejdsstyrke, beskæftigelse og ledighed i Vestjylland (16-64 år)

Kilde: Danmarks Statistik og fremskrivninger foretaget af STAR.

Anm.: Arbejdsstyrken er beregnet som antallet af beskæftigede plus antallet af ledige.

Figur 3.2: Forventet ændring i antal ledige, beskæftigede og udenfor arbejdsstyrken fra ultimo 2014 til 2016 (16-64 år)

Kilde: Danmarks Statistik og fremskrivninger foretaget af STAR.

Anm.: Beskæftigelsestallene i denne figur angiver antallet af beskæftigede med bopæl i Vestjylland og afviger derfor fra tallene i figur 3.3, der angiver antallet af arbejdspladser i Vestjylland.

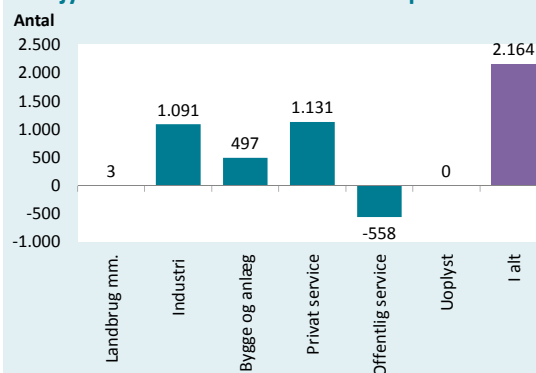
STARs fremskrivninger af udviklingen i Vestjylland indikerer, at der er bedre konjunkturer på vej. Fra ultimo 2014 til ultimo 2016 forventes en stigning i antallet af beskæftigede (1.960 personer) og et fald i antal ledige (-690 personer), antal uden for arbejdsstyrken (-3.700 personer) samt i befolkningstallet (-2.430 personer), jf. figur 3.2.

Ledigheden forventes ultimo 2016 at ligge på godt 3 pct. På nogle områder forventes en øget efterspørgsel efter arbejdskraft og risiko for rekrutteringsproblemer/mangel på arbejdskraft, fordi de kvalifikationer der efterspørges, ikke matcher de lediges.

Sektorfordelte fremskrivninger fra STAR viser, at det i løbet af 2015 og 2016 primært er inden for privat service, industrien og bygge og anlægssektoren, at de vestjyske virksomheder forventes at ansætte flere medarbejdere, jf. figur 3.3.

De positive forventninger afspejles i en prognose fra Herning Kommune, hvor omkring en tredjedel af de adspurgte virksomheder forventer at ansætte flere medarbejdere inden for de næste 3 måneder, mens 40 pct. om et år forventer at have flere medarbejdere.

Figur 3.3: Forventet ændring i beskæftigelsen i Vestjylland fra 2014 til 2016 fordelt på sektor

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og fremskrivninger foretaget af STAR.

Anm.: Tal for 2014 er fremskrevet pba. registerdata fra Lønmodtagerstatistikken, Danmarks Statistik. Tal for 2015 og 2016 er tekniske fremskrivninger af en regions udvikling i andele af beskæftigelsen på landsplan i 5 sektorer.

Tallene i denne figur er baseret på beskæftigelsen opgjort som antal arbejdspladser i Vestjylland og afviger derfor fra tallene i figur 3.2., der angiver antallet af beskæftigede med bopæl i Vestjylland.

3.3. Der mangler faglært arbejdskraft nu – og fremover i Vestjylland, 2014-2020

For at sikre vækst i Vestjylland er det vigtigt, at der er tilstrækkeligt med arbejdskraft med de rette kompetencer til at dække virksomhedernes efterspørgsel. Det gælder både på kort og på længere sigt.

En tredjedel af den midtjyske arbejdsstyrke er i dag ufaglært, og den demografiske udvikling betyder, at behovet for faglærte stiger yderligere.³ Det forstærkes af, at antallet af unge med en erhvervsfaglig uddannelse er faldet markant siden 2006, samt at søgningen til de erhvervsfaglige uddannelser i Region Midtjylland er faldet.⁴

I dele af Region Midtjylland vil efterspørgslen efter højtuddannet arbejdskraft også stige, mens nyuddannede akademikere vil gå ledige i andre dele af regionen.⁵

I 2014 er der et stort *overskud* af både ufaglært og faglært arbejdskraft i Region Midtjylland, svarende til mere end 8.000 personer af hver type. Det viser en fremskrivning af udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft i Region Midtjylland, jf. boks 2.

Overskuddet af faglært arbejdskraft forventes at vende, og i 2020 vil der være et *underskud af faglært* arbejdskraft på godt 3.800 personer.⁶

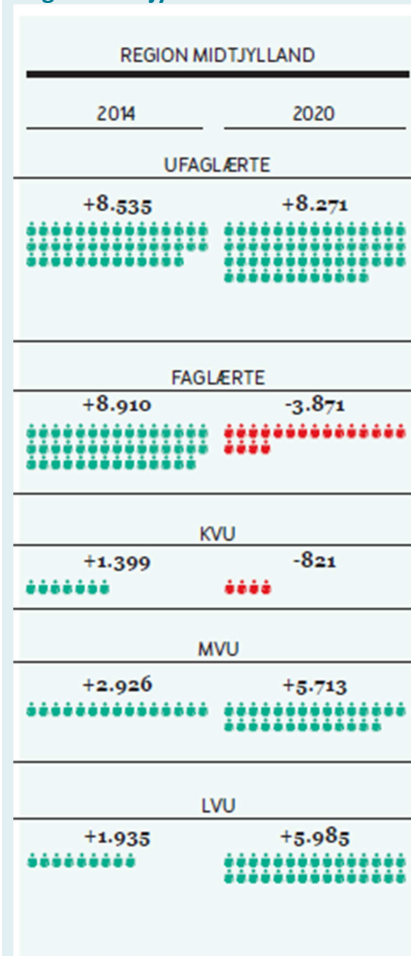
Fremover forventes desuden et *underskud af arbejdskraft med korte videregående uddannelser* på godt 800 personer.

Allerede i dag er der tegn på, at de vestjyske virksomheder har problemer med at finde den ønskede arbejdskraft.

Rekrutteringsanalysen fra STAR viser, at de vestjyske virksomheder har søgt forgæves efter medarbejdere til omkring 1.565 stillinger i efteråret 2015. Det er især virksomheder inden for bygge- og anlæg, landbrug og industri, der har oplevet problemer med at besætte ledige stillinger.⁷

Desuden kan man også lokalt se, at virksomhederne har

Boks 2. Balance mellem udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft i Region Midtjylland

Kilde: Uddannelsesanalyse 2015, Region Sjælland (175).

Anm.: Fremskrivningerne er foretaget pba. SamK-Line og er baseret på arbejdsstyrken og antallet af beskæftigede med bopæl i Vestjylland. Plus i figuren angiver *overskud* af arbejdskraft og minus angiver *underskud*.

³ (47)

⁴ (145, 172)

⁵ (47)

⁶ Udbud og efterspørgsel i boks 2 er fremskrevet baseret på SamK-Line-modellen. Fremskrivninger viser den forventede udvikling, såfremt indsatser, strukturelle forhold mv. holdes konstante over de kommende år. Dvs. en "alt andet lige"-fremskrivning. Der er eksempelvis *ikke* taget højde for, hvilken effekt de kommende offentlige infrastrukturprojekter kan have på efterspørgslen efter arbejdskraft.

⁷ (168)

problemer med at finde den efterspurgte arbejdskraft. Fx angiver 15 pct. af virksomhederne i Skive Kommune, at de har rekrutteringsproblemer.⁸

Det øvrige kildemateriale, som mploy har afdækket, indeholder overordnet de samme tendenser, som er afbilledet i boks 2. Stort set alle kilder fremhæver, at der generelt er brug for flere faglærte – og inden for flere sektorer. Men der forventes også øget efterspørgsel efter visse typer af specialister og højtuddannede, f.eks. ingeniører.⁹

Nogle kilder viser et større behov end angivet i boks 2. Det drejer sig primært om kilder, som beskriver behovet for arbejdskraft som følge af de større offentlige infrastrukturprojekter i Region Sjælland.⁶

Region Midtjylland har en række områder med særligt store potentialer for vækst. Disse er: fødevarer, energi og klima, avanceret produktion samt kreative erhverv, IT og turisme. Områderne er beskrevet i den regionale vækst og udviklingsstrategi fra Region Midtjylland, dog uden at det konkretiseres hvad evt. vækst vil betyde for beskæftigelsen, jf. boks 3. Det er vigtigt at virksomhederne inden for disse områder kan tiltrække arbejdskraft med de rette kompetencer hvis vækstpotentialerne skal indfries.

Boks 3: Den regionale vækststrategi i Region Midtjylland

Region Midtjylland har udpeget en række fokusområder i 2016-2020:

- Fødevarer
- Energi og klima
- Avanceret produktion
- Kreative erhverv, IT og turisme

Der er tale om områder, hvor Region Midtjylland har en styrkeposition i forhold til de øvrige regioner i Danmark og et potentiale for at skabe vækst – både regionalt, nationalt og internationalt - hvor især Fødevarer gør sig gældende, og hvor Region Midtjylland i dag er omdrejningspunktet for udviklingen af en national fødevareklynge.

For tre af fokusområderne har Region Midtjylland lavet beregninger på den forventede effekt af de initiativer, som sættes i gang.

Forventet effekt af indsatsen inden for fødevarer

- Vækst i antal ansatte: 330

Forventet effekt af indsatsen inden for energi og miljø

- Vækst i antal ansatte: 440

Forventet effekt af indsatsen inden for avanceret produktion

- Vækst i antal ansatte: 135

Derudover er der fem tværgående vækstdrivere, der tilsammen forventes af skabe en vækst i antallet af ansatte på knap 2.000 personer. Det drejer sig om iværksætteri, innovation og forretningsudvikling, viden og kompetencer, digitalisering og internationalisering.

Kilde: (46)

⁸ (93)

⁹ (18, 144)

3.4. Bygge og anlæg: Vækst, efterspørgsel og mangel

Boks 4. Pointer om bygge- og anlægssektoren i Vestjylland

- Der er i Vestjylland knap 13.000 personer beskæftiget i bygge- og anlægssektoren.
- Beskæftigelsen inden for sektoren er faldet kraftigt med 18 pct. fra 2008 til 2014.
- Det seneste år har beskæftigelsen været stort set uændret.
- Omkring 72 pct. af de beskæftigede inden for bygge og anlæg i Vestjylland er faglærte, mens 18 pct. er ufaglærte, og 10 pct. har en videregående uddannelse.
- Fremskrivninger viser, at beskæftigelsen fra 2014 til 2016 forventes at stige med omkring 500 personer, svarende til 3,8 pct. ift. det nuværende niveau.
- Den stigende beskæftigelse skyldes blandt andet en række store offentlige infrastrukturprojekter.

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og fremskrivninger foretaget af STAR.

Anm.: Beskæftigelsen er opgjort som antallet af arbejdspladser inden for sektoren i Vestjylland. Opgørelser fra 2014 og frem er STAR-fremskrivninger baseret på RAS-statistikken.

Analyser og prognoser peger på, at Vestjylland står over for en generel fremgang i bygge- og anlægssektoren, som øger efterspørgslen efter arbejdskraft. Det forventes, at store offentlige anlægsprojekter sammen med en almindelig fremgang i bygge- og anlægssektoren vil betyde en stigende efterspørgsel efter arbejdskraft inden for sektoren.¹⁰

Det indebærer en risiko for rekrutteringsudfordringer og mangel på arbejdskraft inden for flere fagområder i sektoren i de kommende år.

Blandt andet forventes i hele Region Midtjylland *mangel* på erhvervsuddannede civilingeniører, tømrere, snedkere, elektrikere, murere og VVS'ere inden for det næste halve år. Det viser en analyse og prognose fra COWI, jf. boks 5.

I løbet af de næste 2-3 år forventes der desuden at blive mangel på bygningsmalere.

Center for Regional- og Turismeforskning frem-skriver også efterspørgsel efter arbejdskraft frem mod 2020. Analysen viser, at der forventes at mangle omkring 1.430 personer med erhvervs-faglige uddannelser inden for bygge- og anlægssektoren i Region Midtjylland.¹¹

Boks 5. Forventet mangel på kvalificeret arbejdskraft de kommende år i Midtjylland

	2015	2016	2017	2017+
Tømrere				
Snedkere				
Elektrikere				
VVS'ere				
Murere				
Teknikere				
Civilingeniører				
Bygningsmalere				

Kilde: (15)

Anm.: Der forventes mangel på arbejdskraft i de år, der er farvet mørke.

Boks 6. Mangel på arbejdskraft i installationsbranchen

I en spørgeskemaundersøgelse blandt midtjyske virksomheder i installationsbranchen gennemført i april 2015 af TEKNIQ angiver 50 pct., at det er blevet sværere at rekruttere arbejdskraft inden for det seneste år. Derudover angiver 56 pct., at de forventer, det bliver sværere at rekruttere arbejdskraft i de kommende to år.

I alt 15 pct. af virksomhederne har inden for det seneste år søgt forgæves efter arbejdskraft mod 2 pct. i 2010, mens 13 pct. helt har undladt at søge efter arbejdskraft i forventning om, at det ikke var muligt at finde den.

Samtidig er der de seneste år sket et fald i ledigheden for faglærte elektrikere og VVS'ere. Det skyldes både, at efterspørgslen er stigende, samt at ledige elektrikere og VVS'ere kan have fået job i andre brancher eller har forladt arbejdsmarkedet. Samlet set betyder udviklingen, at der er risiko for mangel på kvalificeret arbejdskraft i form af el-installatører og VVS-installatører.

Kilde: (10)

¹⁰ (45)

¹¹ (15)

I Herning Kommune viser en undersøgelse, at virksomhederne på både 3 og 12 måneders sigt forventer at have *flere* murere og *færre* lærlinge ansat end i dag. Desuden forventer virksomhederne at have ansat *færre* malere på 12 måneders sigt.¹²

Større offentlige infrastrukturprojekter i Vestjylland og det øvrige Midtjylland: Hvilken betydning har det for efterspørgslen efter arbejdskraft i bygge- og anlægssektoren?

I Region Midtjylland er der en række store offentlige infrastrukturprojekter, der enten allerede er i gang eller påbegyndes snarligt, jf. boks 7.

En analyse af de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af de kommende års infrastrukturprojekter viser, at de nævnte projekter i Region Midtjylland vil medføre en forhøjet efterspørgsel efter arbejdskraft til bygge- og anlægssektoren i 2016, 2017 og 2018.¹³

Af boks 8 nedenfor fremgår det, hvilke kompetencer de nævnte infrastrukturprojekter vil medføre øget efterspørgsel efter. Prognoserne er foretaget af COWI i 2015.

Boks 7. Igangværende og kommende store infrastrukturprojekter i Region Midtjylland

Vestjylland:

- Regionshospitalet i Viborg (indtil 2018)
- DNV-Gødstrup, Det Nye Hospital i Vest (2012-2020)
- Holstebromotorvejen (2015-2018)

Resten af Midtjylland:

- Silkeborgmotorvejen (indtil 2016)
- Aarhus Letbane (indtil 2017)
- Det Nye Universitetshospital ved Skejby (indtil 2019)

Kilde: (18)

Boks 8. Øget efterspørgsel på arbejdskraft på grund af større offentlige infrastrukturprojekter i Region Midtjylland

Ifølge en analyse fra COWI (opdateringen af Leo Larsen-rapporten) vil infrastrukturprojekterne i 2016, 2017 og 2018 medføre øget efterspørgsel efter følgende medarbejdertyper:

	2016	2017	2018
Ikke-faglærte og struktører	1.000	600	400
Murere	400	100	100
Tømrere og snedkere	200	100	100
VVS'ere	200	100	100
Elektrikere	100	200	100
Chauffører	200	100	100
Smede	200	200	100
Teknikere	100	Ikke øget efterspørgsel	Ikke øget efterspørgsel
Bygningskonstruktører/ diplomingeniører	100	Ikke øget efterspørgsel	Ikke øget efterspørgsel
Andre faglærte inden for byggeriet	100	100	100

Kilde: (18)

¹² (84)

¹³ (18)

Større offentlige infrastrukturprojekter på tværs af regioner: Hvilken betydning har det for efterspørgslen efter arbejdskraft i bygge- og anlægssektoren?

Udover de offentlige infrastrukturprojekter i Region Vestjylland er der også større projekter på tværs af regionerne, som kan påvirke efterspørgslen efter arbejdskraft inden for regionen.

Et af disse tværregionale projekter er Togfonden DK. CRT og COWI har analyseret arbejdskraftbehovet i forbindelse med projektet, og der forventes *i hele projektperioden* fra 2014 til 2027 at være risiko for rekrutteringsproblemer eller decideret mangel inden for en række faggrupper på landsplan. For faglærte forventes der inden for et halvt år at mangle både struktører, VVS'ere, elektrikere og chauffører. Derudover forventes rekrutteringsproblemer i forhold til tømrere, snedkere og smede, jf. boks 9.¹⁴

Boks 9 angiver den forventede mangel på landsplan for de kommende år, men projektet vil påvirke regionerne forskelligt. Den direkte beskæftigelseseffekt for hele projektperioden forventes at fordele sig på følgende måde:

- Hovedstaden: 2.282 årsværk
- Sjælland: 422 årsværk
- Syddanmark: 4.386 årsværk
- Midtjylland: 5.226 årsværk
- Nordjylland: 831 årsværk

Projektet vil derfor påvirke beskæftigelsen mest i Region Syddanmark, Region Midtjylland og Hovedstaden, mens det har mindre effekt på efterspørgslen efter arbejdskraft i Region Nordjylland og Sjælland.

To andre større tværregionale offentlige projekter er havvindmølleparker og signalprogrammet. De to projekter vil på landsplan øge efterspørgslen efter en række faglærte – særligt struktører og elektrikere, jf. boks 10.

Boks 9. Forventet <u>mangel</u> på kvalificeret arbejdskraft de kommende år på landsplan				
	2015	2016	2017	2017+
Struktører				
Murere				
Tømrere og snedkere				
VVS'ere				
Bygningsmalere				
Elektrikere				
Chauffører				
Smede				
Andre faglærte				
Teknikere				
Civilingeniører				
Relevante KVU, MVU og LVU				

Kilde: (21)
Anm.: Der forventes mangel på arbejdskraft i de år, der er farvet helt mørke og rekrutteringsproblemer i de år, der er skraverede.

¹⁴ (21)

Boks 10. Øget efterspørgsel på arbejdskraft på grund af havvindmølleparker og signalprogrammet for jernbanenettet på landsplan

Ifølge en analyse fra COWI (opdateringen af Leo Larsen-rapporten) vil havvindmølleparkerne og signalprogrammet i 2016, 2017 og 2018 medføre øget efterspørgsel efter følgende medarbejdertyper:

	2016	2017	2018
Ikke-faglærte og struktører	400	500	500
Elektrikere	300	300	400
Chauffører	200	200	100
Smede mv.	200	200	100
Teknikere	100	100	100
Bygningskonstruktører, diplomingeniører	100	100	100
Civilingeniører inkl. ledelse	200	200	200
Andre LVU	100	100	100

Kilde: (18)

Arbejdskraftefterspørgslen i forbindelse med de to projekter vil variere i de forskellige regioner – også ift. tidshorizonten. Havvindmølleparkerne omfatter Horns Rev i Nordsøen, Kriegers Flak øst for Møn og et antal kystnære havvindmølleparker. Anlægsperioden er 2016-2019 for Horns Rev, mens Kriegers Flak er udsat i to år, så anlægsperioden er 2018-2021. Signalprogrammet dækker over en udskiftning af signalsystemet på hele jernbanenettet i Danmark og påvirker dermed alle regioner – installationsarbejdet forventes færdigt i 2021.

Andre stillingsbetegnelser med rekrutteringsproblemer

For bygge- og anlægssektoren i Vestjylland viser den seneste Arbejdsmarkedsbalance fra december 2015 desuden, at der – udover de områder mploy har afdækket i desk researchen – aktuelt er problemer med at rekruttere projektledere, isolatører og maskinførere, mens der er paradoksproblemer for specialarbejdere inden for murerfaget, jf. tabel 3.

Tabel 3: Andre stillingsbetegnelser med mangel på arbejdskraft eller paradoksproblemer inden for bygge- og anlægssektoren i Vestjylland

Mangel på arbejdskraft:	Paradoksproblemer:
<ul style="list-style-type: none">• Projektleder• Isolatør• Maskinfører	<ul style="list-style-type: none">• Specialarbejder, maler

Kilde: Opgørelser i Arbejdsmarkedsbalancen, december 2015.

3.5. Industrien: Vækst og mangel på visse typer kvalificeret arbejdskraft

Boks 11. Pointer om industrisektoren i Vestjylland

- Omkring 42.400 personer er beskæftiget i industrien i Vestjylland.
- Beskæftigelsen inden for sektoren er faldet med 21 pct. fra 2008 til 2014.
- Omkring 52 pct. af de beskæftigede inden for industrien i Vestjylland er faglærte, mens 29 pct. er ufaglærte, og 18 pct. har en videregående uddannelse.
- Fremskrivninger af udviklingen i beskæftigelsen viser, at den stiger med omkring 1.100 personer i løbet af de næste par år, svarende til ca. 2,6 pct. ift. det nuværende niveau.
- I løbet af det seneste år (2.kvt.2014-2.kvt.2015) har alle vestjyske kommuner oplevet fremgang i beskæftigelsen inden for industrien (bortset fra Struer og Viborg Kommuner).

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og fremskrivninger foretaget af STAR og (31).

Anm.: Beskæftigelsen er opgjort som antallet af arbejdspladser inden for sektoren i Vestjylland. Opgørelser fra 2014 og frem er STAR-fremskrivninger baseret på RAS-statistikken.

Der er i dag godt 83.000 produktionsarbejdspladser i mere end 4.000 industrivirksomheder i Region Midtjylland. Det er mere end i nogen anden region.¹⁵

På landsplan har beskæftigelsen i industrien har været nedadgående de sidste mange år, men det seneste år er virksomhederne langsomt begyndt at ansætte flere. Det viser det kildemateriale mploy har indhentet til dette projekt. Især kommuner i Vestjylland har oplevet de positive tendenser i industrien¹⁶. Fra 2013 til 2014 er beskæftigelsen inden for industrien i Vestjylland vokset med 2,6 pct., og denne stigning forventes at fortsætte i de næste par år.

Vækst og beskæftigelse medfører også en risiko for mangel på arbejdskraft inden for industrien.

Allerede nu er der tegn på, at industrivirksomhederne inden for nogle områder har problemer med at skaffe den ønskede arbejdskraft. En spørgeskemaundersøgelse gennemført i april 2015 blandt Dansk Metals tillidsrepræsentanter i industrien viser, at 40 pct. af de adspurgte tillidsrepræsentanter i Region Midtjylland angiver, at deres virksomheder har svært ved at skaffe kvalificeret arbejdskraft, jf. figur 3.4. Det er samme andel som året før.

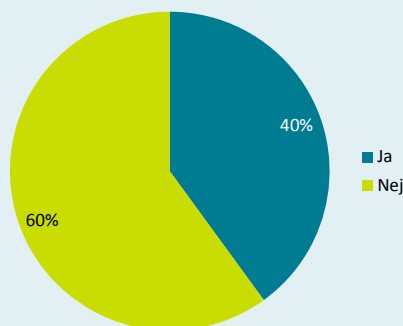
De midtjyske industrivirksomheder, der har svært ved at finde kvalificeret arbejdskraft, oplever især mangel på industriteknikere. Næsten 50 pct. af respondenterne i undersøgelsen siger, at der er mangel på industriteknikere/maskinarbejdere, jf. figur 3.5. I alt 39 pct. oplever mangel på smede mens omkring 23 pct. siger, at der er mangel på automatikteknikere. Mellem 13-18 pct. mangler værktøjsmagere, mekanikere, svejsere og elektronikfagteknikere. Omkring 30 pct. svarer, at der er mangel på andre faglærte.

¹⁵ (46)

¹⁶ (1)

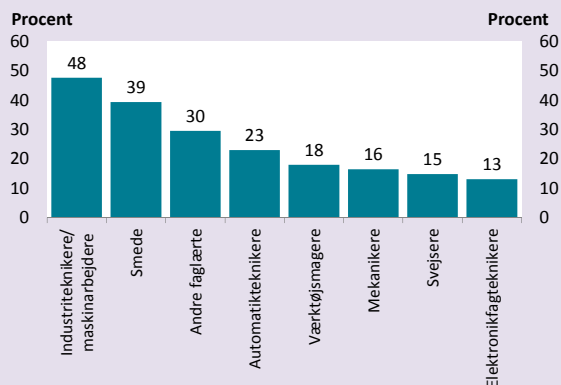

Figur 3.4: Andel af virksomheder i Region Midtjylland, der i Dansk Metals undersøgelse har angivet, at de har svært ved at skaffe kvalificeret arbejdskraft

Kilde: Dansk Metal (30)
 Anm.: Dansk Metal har i perioden 9.- 28. april 2015 gennemført en elektronisk rundspørge blandt 1.196 industriansatte tillidsrepræsentanter i Dansk Metal. Af dem har 555 deltaget i hele landet. Figuren viser kun resultater for Region Midtjylland.

Figur 3.5: Hvilke typer af medarbejdere oplever de midtjyske virksomheder inden for Dansk Metals område mangel på?

Kilde: Dansk Metal (30)
 Anm.: Dansk Metal har i perioden 9.- 28. april 2015 gennemført en elektronisk rundspørge blandt 1.196 industriansatte tillidsrepræsentanter i Dansk Metal. Af dem har 555 deltaget i hele landet. Figuren viser kun resultater for Region Midtjylland. Figuren angiver hvilke medarbejdertyper, de midtjyske virksomheder, der har svært ved at finde kvalificeret arbejdskraft oplever mangel på.

En anden undersøgelse udført af Dansk Metal i oktober-november 2015 peger på, at mange vestjyske virksomheder inden for industrien har planer om at ansætte nye medarbejdere i det kommende halve år. Dansk Metals afdelinger i Vestjylland har spurgt 43 industrivirksomheder, om de forventer at ansætte nye medarbejdere inden for de næste seks måneder.

Omkring 70 pct. af virksomhederne har tilkendegivet, at de forventer at ansætte nye medarbejdere inden for det næste halve år – især faglærte og ufaglærte medarbejdere. Virksomhederne forventer primært at ansætte maskinarbejdere, industriteknikere, svejsere, klejnsmede og CNC-operatører.¹⁷

Derudover forventer Dansk Metal i Vestjylland især mangel på arbejdskraft inden for faggrupperne maskinarbejder, industritekniker, værktøjsmager og klejnsmede. Det underbygges af, at der er lav ledighed for nogle af Dansk Metals primære medlemsgrupper. Der er kun syv ledige maskinarbejdere i hele Vestjylland, og ledigheden er desuden forholdsvis lav for klejnsmede, værktøjsmagere og industriteknikere.¹⁸

Ingeniørforeningen vurderer, at der i industrien især er mangel på ingeniører og faglærte. Det gælder særligt de mindre produktionsvirksomheder. I Vestjylland mangles der særligt bygningsingeniører, it-ingeniører og maskiningeniører.¹⁹

I Herning Kommune viser en undersøgelse, at virksomhederne på 3 måneders sigt forventer at have færre operatører og kontorassistenter ansat end i dag, mens de på 12 måneders sigt forventer at have færre kontorassistenter ansat.²⁰

¹⁷ (90)

¹⁸ (90)

¹⁹ (100)

²⁰ (84)

En analyse fra Cevea af udviklingen i jern- og metalbranchen siden 2010 viser, at antallet af jern- og metaluddannede har været faldende frem til 2014, mens efterspørgslen samtidig er steget. Vestjylland er det område, der har færrest arbejdsløse jern- og metaluddannede pr. stilling. Den øgede efterspørgsel efter jern- og metalarbejdere kan blandt andet imødekommes ved en opkvalificering af de ufaglærte, der allerede arbejder i industrien eller ledige ufaglærte med baggrund i industrien.²¹

En analyse fra LO viser, at Region Midtjylland har mange ufaglærte inden for de forskellige fremstillingsindustrier, som kan ledes mod uddannelser som industrioperatør eller smed. Omkring 89 pct. af de ledige ufaglærte i Region Midtjylland har gode forudsætninger for et uddannelsesløft.²²

Derudover peges der både på landsplan og i de enkelte kommuner på en øget efterspørgsel efter specifikke kompetencer inden for industrien. Disse er sammenfattet i boks 12.

Boks 12. Kompetencebehov i industrien, Industriens Uddannelser

Industriens Uddannelser har identificeret en række generelle kompetencebehov, der forventes at blive større efterspørgsel efter på tværs af industriens brancher:

- Robotteknologi, automatisering og big data
- Brug af 3D-printere
- Cirkulære produktionsparadigmer
- Trendspotting i et forskningsperspektiv

Udvalget har desuden identificeret mere specifikke efteruddannelsesbehov:

Faglærte smede inden for procesområdet:

- Hygiejne og fødevarer sikkerhed
- Flowforståelse
- Kemi
- Energiforståelse
- Vedligeholdelsesteknik
- Materiale og komponentforståelse
- Designkendskab

De maritime håndværksfag:

- Stigende behov for kompetencer inden for bådebygning i materialerne kulfiber og aluminium og i nogen grad træ pga. de nye materialers fremkomst.

Teknisk designområdet:

- Øget behov for kompetencer og efteruddannelse inden for IT-baserede arbejdsredskaber; særligt de helt centrale CAD-programmer.

Køleteknikerbranchen:

- Efterspørgsel efter kompetencer inden for nye teknologier (CO2 med varmegenvinding og HFC) som følge af den grønne omstilling.

Kilde: (87)

²¹ (163)

²² (104, 176)

Energi og Miljø: Brug for flere faglærte og flere med en videregående uddannelse

Boks 13. Pointer om energi- og miljøområdet i Region Midtjylland

- Omkring 20.000 personer er beskæftiget inden for energi- og miljøområdet i Region Midtjylland.
- Beskæftigelsen forventes at stige med 440 personer frem mod 2020, bl.a. pga. Folketingets mål om, at Danmark frem mod 2050 skal omstilles til 100 pct. vedvarende energi.

Kilde: (46)

Energi- og miljøområdet har stor økonomisk og beskæftigelsesmæssig betydning for Region Midtjylland.²³ Den eksisterende styrkeposition inden for energi og miljø koblet med det øgede regionale, nationale og globale fokus på området giver en forventning om, at der vil være et stort beskæftigelsesmæssigt potentiale inden for denne sektor i de kommende år. Især i Region Midtjylland. Inden for det seneste år (2012-2013) er energiforsyning den branche i Region Midtjylland, der har oplevet den største vækst i antallet af arbejdspladser. En del af arbejdspladserne ligger i Vestjylland, som dermed også forventes at få glæde af væksten.

Analysen peger på, at der vil blive behov for flere med en videregående uddannelse og flere faglærte. Omvendt bliver der behov for færre ufaglærte. Allerede i dag er der mangel på elektrikere, VVS-teknikere, elektronikarbejdere, CNC-operatører og værktøjsmagere, elektronikarbejdere samt elektronik- og maskiningeniører.²⁴

Fødevarerhvervet: Øget brug for faglige kompetencer på et forholdsvis højt eller specialiseret niveau

Boks 14. Pointer om fødevarerhvervet i Region Midtjylland

- Knap 40 pct. af de danske arbejdspladser inden for fødevarer er lokaliseret i Region Midtjylland
- Region Midtjylland huser således nogle af de største fødevarerrelaterede aktiviteter og virksomheder i Danmark

Kilde: (144)

Fødevarerhvervet er en erhvervsmæssig styrkeposition i Region Midtjylland. Erhvervet tegner sig for en betydelig del af regionens beskæftigelse og eksport – og for en stor del af den samlede beskæftigelse og eksport inden for fødevarerhvervet generelt i Danmark. Føde-, drikke- og tobaksvareindustrien er således i dag den andenstørste branche inden for industrien i Region Midtjylland målt på antallet af arbejdspladser. En stor del af disse arbejdspladser ligger i Vestjylland.

En analyse gennemført for industriens uddannelser peger på, at der fremover vil blive brug for færre ufaglærte, men til gengæld flere faglærte inden for fødevarerproduktionen. Forklaringen er, at virksomhederne i de kommende år vil fortsætte med at effektivisere produktionen gennem procesoptimering samt satse yderligere på produktudvikling og innovation. Begge opgaver forudsætter kompetente og erfarne faglærte.²⁵

²³ (46)

²⁴ (144)

²⁵ (144)

Der vil blive øget behov for faglærte inden for følgende grupper: procesoperatører, smede, industrioperatører, elektrikere, automatikteknikere, industriteknikere (maskinarbejdere) og elektronikfagteknikere. Der er dermed tale om nogle af de samme faggrupper, som der forventes at komme stigende efterspørgsel efter inden for energi og miljø samt i industrien generelt.

Boks 15. Kompetencebehov inden for fødevarerhvervet

De ufaglærte og faglærte inden for fødevarerhvervet får fremover brug for yderligere kompetencer som følge af den teknologiske udvikling, herunder den stigende automatisering og det øgede fokus på kvalitet, hygiejne og sikkerhed.

Samtidig peger analyser på, at der i stigende omfang vil blive brug for faglige kompetencer på et forholdsvis højt eller specialiseret niveau med henblik på at imødekomme behovet for øget fokus på procesoptimering og produktudvikling og innovation.

I den forbindelse understreges vigtigheden af kompetencer inden for internationalisering, ressourceeffektivitet, bæredygtighed og innovation.

Kilde: (144)

Offshorebranchen og det maritime erhverv i vækst

Inden for offshorebranchen forventer virksomhederne på landsplan også, at beskæftigelsen i branchen vil vokse markant i de næste år frem mod 2020. Især industrivirksomheder i branchen vil øge deres medarbejderantal. Samtidig mener 45 pct. af virksomhederne i branchen, at det fremover bliver svært at rekruttere kvalificeret arbejdskraft.²⁶

En kortlægning af den danske offshorebranche viser, at der i Region Midtjylland i 2012 var omkring 4.600 fuldtidsbeskæftigede inden for offshorebranchen, primært fordelt på 78 arbejdssteder i Aarhus, 65 arbejdssteder i Ringkøbing-Skjern og 22 arbejdssteder i Herning.²⁷

Investeringer i havn og offshore i Lemvig Kommune

Lemvig Kommune har oplyst, at der i Thyborøn Havn er en langsigtet investeringsplan på ca. 1 mia. kr., hvor der årligt vil blive investeret mellem 50 og 100 mio. kr. i udbygning af havnen og dens faciliteter. Det vil give øget efterspørgsel efter arbejdskraft inden for især transport, shipping og håndtering af gods.²⁸

Desuden investerer en række virksomheder i en ny flydedok i Thyborøn Havn. Virksomhederne forventer, at der vil blive en øget efterspørgsel på arbejdskraft svarende til ca. 40-60 årsværk, når dokken er operationel, hvilket forventes at være i løbet af 2016. Der vil særligt blive efterspurgt faglærte med speciale i maritimt arbejde samt skibskonstruktører.²⁹

Derudover oplyser Lemvig, at de samarbejder med en række virksomheder og Thyborøn havn for at Thyborøn Havn skal være udskibnings- og servicehavn for et område med nærkystmøller, der for tiden er i udbud i Energistyrelsen. Det har potentiale til at skabe anlægsaktiviteter for 500-600 mio. kr. i løbet af det første år og yderligere 30-40 mio. kr. de næste 20-25 år i forbindelse med servicedelen. Den efterspurgte arbejdskraft vil i den forbindelse være teknikere og fagspecialister med de påkrævede offshore-kurser.

²⁶ (108)

²⁷ (108)

²⁸ (89)

²⁹ (89)

Udflytning af højtuddannet arbejdspladser fra Vestjylland

Cheminova, som er Lemvig Kommunes største arbejdsplads, er blevet solgt i 2015. Størstedelen af produktionen vil blive tilbage i området, men den højtuddannede arbejdskraft vil enten blive overført til Hørsholm eller opsagt. Lemvig Kommune oplyser, at det formentlig drejer sig om væsentlig mere end 100 højtuddannede, heraf mange specialister inden for forskning og udvikling samt støttefunktioner (HR, regnskab mv.).³⁰

Andre stillingsbetegnelser med rekrutteringsproblemer

For industrisektoren i Vestjylland viser den seneste Arbejdsmarkedsbalance fra december 2015 desuden, at der – udover de områder mploy har afdækket i desk researchen – aktuelt er problemer med at rekruttere sandblæsere, vodbindere og køleteknikere, mens der er paradoksproblemer for fabriksarbejdere, jf. tabel 4.

Tabel 4: Andre stillingsbetegnelser med mangel på arbejdskraft eller paradoksproblemer inden for industrien i Vestjylland

Mangel på arbejdskraft: <ul style="list-style-type: none">• Sandblæser• Vodbinder• Køletekniker	Paradoksproblemer: <ul style="list-style-type: none">• Fabriksarbejder
--	---

Kilde: Opgørelser i Arbejdsmarkedsbalancen, december 2015.

3.6. Hotel og restauration: Størst mangel på faglærte kokke og tjenere

Boks 16. Pointer om hotel- og restaurationsbranchen i Vestjylland

- Hotel- og restaurationsbranchen er en del af den private servicesektor.
- Omkring 5.600 personer er beskæftiget i hotel- og restaurationsbranchen i Vestjylland.
- Beskæftigelsen inden for branchen er steget med godt 5 pct. fra 2008 til 2014.
- Omkring 40 pct. af de beskæftigede inden for hotel- og restauration i Vestjylland er faglærte, mens 51 pct. er ufaglærte, og 10 pct. har en videregående uddannelse.
- Fremskrivninger af udviklingen i beskæftigelsen viser, at den stiger med omkring 100 personer fra 2014 til 2016, svarende til ca. 1,7 pct. ift. det nuværende niveau.

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og fremskrivninger foretaget af STAR.

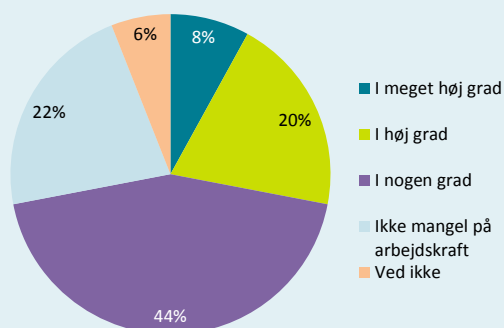
Anm.: Beskæftigelsen er opgjort som antallet af arbejdspladser inden for branchen i Vestjylland. Opgørelser fra 2014 og frem er STAR-fremskrivninger baseret på RAS-statistikken.

Analysen tyder på, at der allerede nu er mangel på arbejdskraft inden for hotel- og restaurationsbranchen og vil være det i de kommende år også. En undersøgelse blandt de midtjyske virksomheder inden for branchen viser, at 72 pct. af virksomhederne vurderer, at der er mangel på arbejdskraft inden for branchen, jf. figur 3.6. Omkring 28 pct. vurderer desuden, at der i høj grad eller meget høj grad er mangel på arbejdskraft.³¹

³⁰ (89)

³¹ (105,119)

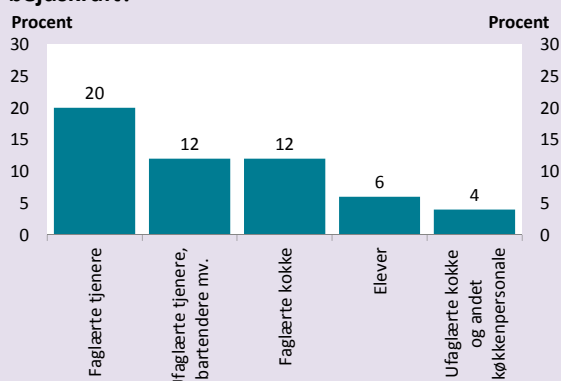
Figur 3.6: I hvor høj grad vurderer de midtjyske virksomheder i Horestas undersøgelse, at der er mangel på arbejdskraft i branchen?

Kilde: Horesta (105, 119)

Anm.: N=53. Horesta har i april-maj 2015 gennemført en undersøgelse om arbejdskraft blandt virksomheder i hotel- og restaurationsbranchen. På landsplan har 217 virksomheder svaret på undersøgelsen. I Region Midtjylland er der svar fra 53 virksomheder.

Figur 3.7: Hvor mange midtjyske virksomheder inden for hotel og restauration har i løbet af det seneste år forgæves forsøgt at rekruttere arbejdskraft?

Kilde: Horesta (105, 119)

Anm.: N=53. Horesta har i april-maj 2015 gennemført en undersøgelse om arbejdskraft blandt virksomheder i hotel- og restaurationsbranchen. På landsplan har 217 virksomheder svaret på undersøgelsen. I Region Midtjylland er der svar fra 53 virksomheder.

Mange virksomheder angiver i samme undersøgelse, at de forgæves har forsøgt at rekruttere arbejdskraft inden for det seneste år. Det gælder især faglærte tjenere og faglærte kokke. Henholdsvis 20 og 12 pct. af virksomhederne har forgæves forsøgt at rekruttere hhv. faglærte tjenere og faglærte kokke, jf. figur 3.7. Derudover har omkring 12 pct. forgæves forsøgt at rekruttere ufaglærte tjenere, bartendere og andet serveringspersonale.

Samtidig beskriver ca. 54 pct., at en af de væsentligste årsager til, at stillingerne ikke kunne besættes, var, at ansøgerne ikke havde de rette kvalifikationer.³²

Andre stillingsbetegnelser med rekrutteringsproblemer

For hotel- og restaurationsbranchen i Vestjylland viser den seneste Arbejdsmarkedsbalance fra december 2015 desuden, at der – udover de områder mploy har afdækket i desk researchen – aktuelt er problemer med at rekruttere køkkenchefer og restaurantchefer, jf. tabel 5.

Tabel 5: Andre stillingsbetegnelser med mangel på arbejdskraft eller paradoksproblemer inden for hotel- og restaurationsbranchen i Vestjylland

Mangel på arbejdskraft:

- Køkkenchef
- Restaurantchef

Paradoksproblemer:

- Ingen stillingsbetegnelser

Kilde: Opgørelser i Arbejdsmarkedsbalancen, december 2015.

³² (119)

3.7. Den offentlige sektor: Ikke mangel på arbejdskraft samlet set

Boks 17. Pointer om den offentlige sektor i Vestjylland

- Omkring 71.300 personer er beskæftiget i den offentlige sektor i Vestjylland.
- Beskæftigelsen inden for sektoren er stort set uændret fra 2008 til 2014.
- En tredjedel af de beskæftigede inden for den offentlige sektor i Vestjylland er faglærte, mens 17 pct. er ufaglærte. Lidt mere end halvdelen har en videregående uddannelse.
- Fremskrivninger af udviklingen i beskæftigelsen viser, at den falder en smule med godt 560 personer fra 2014 til 2016, svarende til et fald på ca. 0,8 pct. ift. det nuværende niveau.

Kilde: Danmarks Statistik, Finansministeriet og fremskrivninger foretaget af STAR.

Anm.: Beskæftigelsen er opgjort som antallet af arbejdspladser inden for sektoren i Vestjylland. Opgørelser fra 2014 og frem er STAR-fremskrivninger baseret på RAS-statistikken.

Meget tyder på, at den offentlige sektor ikke kommer til at opleve samme positive beskæftigelsesudvikling som flere af de andre sektorer, og der forventes derfor heller ikke mangel på faglært arbejdskraft inden for den offentlige sektor samlet set – det gælder både for hele landet og i Vestjylland.

Efterspørgslen efter arbejdskraft forventes at stige for en række faggrupper inden for den offentlige sektor i Vestjylland. Fremskrivninger viser samtidig, at der forventes en endnu større stigning i udbuddet af arbejdskraft på dette område.

På lang sigt, dvs. frem mod 2020, forventes derfor samlet set et *overskud* af arbejdskraft inden for en række faggrupper på velfærdsområdet i den offentlige sektor, jf. boks 19. Det skyldes primært, at der i de kommende år vil blive uddannet flere, end der er brug for blandt disse faggrupper.

For enkelte typer af medarbejdere på velfærdsområdet forventes der ifølge en analyse fra COWI *mangel* på arbejdskraft fra omkring 2015 og de følgende år. Det drejer sig om radiografer, sygeplejersker, jordemødre og socialrådgivere, jf. boks 18.

Boks 18. Mangel på arbejdskraft på velfærdsområdet i Region Midtjylland

En analyse fra COWI viser, at der fra omkring 2015 og frem er risiko for *mangel* på arbejdskraft på følgende områder:

- Radiografer
- Sygeplejersker
- Jordemødre
- Socialrådgivere

Kilde: (37)

Boks 19. Overskud af arbejdskraft på velfærdsområdet i Region Midtjylland

Samme analyse viser et forventet *overskud* af arbejdskraft inden for følgende faggrupper:

- Ergoterapeuter
- Ernæring og sundhed
- Fysioterapeut
- Bioanalytikere
- Social- og sundhedshjælpere
- Social og sundhedsassistenter
- Pædagoger og pædagogiske assistenter

Kilde: (37)

Det forventede overskud af arbejdskraft inden for mange faggrupper afspejler blandt andet, at tilgangen til uddannelserne har været stigende i de senere år, og antallet af nyuddannede derfor vil stige i de kommende år. Tilbageføringsreformen betyder samtidig, at flere vil blive i længere tid på arbejdsmarkedet, og samlet set vil udbuddet af arbejdskraft inden for disse faggrupper stige.

Udflytning af statslige arbejdspladser

Regeringen besluttede i oktober 2015 at flytte ca. 3.900 statslige arbejdspladser fra hovedstaden til andre dele af landet. Udflytningen medfører, at der flyttes ca. 390 arbejdspladser til byer i Vestjylland. Arbejdspladserne flytter efter planen til Viborg, Herning, Ringkøbing, Ikast, Karup, Lemvig og Holstebro.³³ Udflytningen af statslige arbejdspladser forventes ikke at betyde væsentlige forskydninger i efterspørgslen efter arbejdskraft i Vestjylland. I den udstrækning, at de nye statslige job skal besættes med højtuddannede eller mere specialiseret arbejdskraft, kan rekrutteringen blive en udfordring.

Det er endnu uklart, hvornår de enkelte arbejdspladser vil blive flyttet, men nogle vil formentlig allerede blive flyttet i løbet af 2016.

Andre stillingsbetegnelser med rekrutteringsproblemer

For den offentlige sektor i Vestjylland viser den seneste Arbejdsmarkedsbalance fra december 2015 desuden, at der – udover de områder mploy har afdækket i desk researchen – aktuelt er mangel på sygehuslæger, folkeskolelærere, lægekonsulenter, læger, overlæger samt social- og sundhedsassistenter, mens der er paradoksproblemer for ungdomsskolelærere, jf. tabel 6.

Tabel 6: Andre stillingsbetegnelser med mangel på arbejdskraft eller paradoksproblemer inden for den offentlige sektor i Vestjylland

Mangel på arbejdskraft:	Paradoksproblemer:
<ul style="list-style-type: none">• Sygehuslæge• Folkeskolelærer• Lægekonsulent• Læge• Overlæge• Social- og sundhedsassistent	<ul style="list-style-type: none">• Ungdomsskolelærer

Kilde: Opgørelser i Arbejdsmarkedsbalancen, december 2015.

3.8. Udviklingen på øvrige områder

Der er nogle områder, hvor der ud fra det indsamlede kildemateriale fra mploy's desk research *ikke* kan identificeres øget efterspørgsel efter eller mangel på arbejdskraft. Det drejer sig primært om privat service, herunder handel og transport, samt landbrug.

Handel og transport

Der er i Vestjylland omkring 41.100 personer, der er beskæftiget inden for handel og transport. Beskæftigelsen inden for branchen er faldet med knap 8 pct. siden 2008, men STARs fremskrivninger viser, at beskæftigelsen i de næste par år forventes at stige med godt 600 personer. Det svarer til en stigning på 1,5 pct. ift. det nuværende niveau.

Der er i forbindelse med mploy's desk research *ikke* fremkommet øvrigt analysemateriale, som peger i samme retning. Det er derfor ikke muligt at identificere, hvilke typer af kvalifikationer inden for området, der forventes øget efterspørgsel og/eller mangel på i løbet af et halvt år eller 2-3 år eller i hvor stort omfang.

³³ (13)

Nogle analyser peger dog på, at de store offentlige infrastrukturprojekter medfører stigende efterspørgsel efter chauffører i Region Midtjylland. Dette er indeholdt i analysen af bygge- og anlægssektoren, hvor afsnit 3.4 viser, at infrastrukturprojekterne forventer at øge efterspørgslen efter chauffører med 100-200 personer i både 2016, 2017 og 2018.

Der er dog observationer fra Herning Kommune, der peger på stigende efterspørgsel inden for handel og transport. I en undersøgelse angiver virksomhederne, at de på 3 måneders sigt forventer at ansætte flere salgsassistenter, speditører og chauffører, mens de på 12 måneders sigt forventer at ansætte flere salgsassistenter.³⁴

Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015 viser, at der aktuelt er mangel på speditører, key account managere, salgskonsulenter, produktspecialister, optikere, ekspedienter og butiksassistenten, mens der er paradoksproblemer for turistmedarbejdere, telemarketingmedarbejdere samt lager- og logistikmedarbejdere.

Privat service (ekskl. handel og transport samt hotel og restauration)

Der er i Vestjylland omkring 26.000 personer, der er beskæftiget inden for privat service eksklusiv handel og transport samt hotel og restauration. Privat service dækker blandt andet over finansiering og forsikring, rådgivning, rengøring og anden operationel service. Beskæftigelsen inden for sektoren er faldet med knap 7 pct. siden 2008, men STARs fremskrivninger viser, at beskæftigelsen i de næste par år forventes at stige med godt 400 personer. Det svarer til en stigning på 1,6 pct. ift. det nuværende niveau.

Der er i forbindelse med mploy's desk research *ikke* fremkommet øvrig analysemateriale, som peger i samme retning. Det er derfor ikke muligt at identificere, hvilke typer af kvalifikationer inden for området, der forventes øget efterspørgsel og/eller mangel på i løbet af et halvt år eller 2-3 år eller i hvor stort omfang.

Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015 viser, at der aktuelt er mangel på revisorer, IT-arkitekter samt programmører og systemudviklere.

Landbrug mv.

Der er i Vestjylland omkring 12.600 personer, der er beskæftiget inden for landbrug, skovbrug, og fiskeri. Beskæftigelsen inden for branchen er faldet med omkring 2 pct. siden 2008, og STARs fremskrivninger viser, at beskæftigelsen i de næste par år forventes at være uændret.

Der er i forbindelse med mploy's desk research *ikke* fremkommet øvrig analysemateriale inden for området. Det er derfor ikke muligt at identificere, om der forventes øget efterspørgsel og/eller mangel, i hvor stort omfang, eller hvilke typer af arbejdskraft, der evt. efterspørges.

Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015 viser, at der aktuelt er paradoksproblemer for anlægsgartnere, anlægsgartnermedarbejdere samt minkfarmmedhjælpere og landbrugsmedhjælpere.

³⁴ (84)

3.9. Hvad siger Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015 om rekrutteringssituationen inden for de forskellige områder?

Resultaterne af mplys desk research sammenholdes i dette afsnit med de resultater, der fremgår af den nyeste version af Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015.

Boks 20. Kort om rekrutteringsundersøgelser og arbejdsmarkedsbalancen

Arbejdsmarkedsbalancen viser, hvilke balanceudfordringer der eksisterer mellem udbud og efterspørgsel af arbejdskraft og bygger på et omfattende kvantitativt datagrundlag, som består af flere dele.

STARs rekrutteringsundersøgelse angiver med stor sikkerhed, hvordan rekrutteringssituationen for virksomhederne ser ud aktuelt. Omkring 14.000 små, mellemstore og store virksomheder, der tilsammen beskæftiger mere end 40 pct. af den samlede beskæftigelse på det danske arbejdsmarked, indgår i undersøgelsen. Virksomhederne spørges blandt andet om – og hvor mange gange – de har rekrutteret forgæves efter arbejdskraft, og inden for hvilke stillingsbetegnelser. Undersøgelsen gennemføres to gange om året. Statistikker for ledighed, beskæftigelse og jobomsætning indgår også i grundlaget.

Arbejdsmarkedsbalancen udarbejdes ved at kombinere ovenstående med registerdata over ledige tilmeldte i Jobindsats. Der er fire kategorier i Arbejdsmarkedsbalancen:

Kategorier	Definition
Mangel på arbejdskraft	Stillinger med rekrutteringsproblemer og lav ledighed. Der er mangel på arbejdskraft. For stillingerne gælder derfor, at jobmulighederne er rigtig gode.
Paradoksproblemer	Stillinger med rekrutteringsproblemer og høj ledighed. For stillingerne gælder, at jobmulighederne er rigtig gode.
Gode jobmuligheder	Stillinger uden rekrutteringsproblemer og med lav ledighed og høj jobomsætning. For stillingerne gælder derfor, at jobmulighederne er gode.
Mindre gode jobmuligheder	Stillinger uden rekrutteringsproblemer og med høj ledighed og lav jobomsætning. Der er overskud af arbejdskraft. For stillingerne gælder derfor, at jobmulighederne er mindre gode.

Tabel 7 sammenholder resultaterne af mplys desk research med de resultater, der fremgår af den nyeste version af Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015. Tabellen viser således Arbejdsmarkedsbalancens status for de stillingsbetegnelser, hvor der ifølge desk researchen vil komme øget efterspørgsel eller mangel på arbejdskraft inden for et halvt år eller på 2-3 års sigt.

Stillingsbetegnelserne i Arbejdsmarkedsbalancen er udvalgt på følgende måde: For de områder, hvor der ifølge mplys desk research er øget efterspørgsel og/eller mangel på arbejdskraft inden for et halvt år og 2-3 år, er de relevante stillingsbetegnelser fra Arbejdsmarkedsbalancen blevet udvalgt. Hvis der fx forventes øget efterspørgsel og/eller mangel på chauffører inden for bygge og anlæg, er stillingsbetegnelserne for de typiske chauffører inden for bygge og anlæg blevet udvalgt.

Opgørelserne fra Arbejdsmarkedsbalancen for Vestjylland viser, at der allerede aktuelt er rekrutteringsproblemer for mange af de områder, hvor der ifølge mploys analyse forventes øget efterspørgsel og/eller mangel på arbejdskraft inden for et halvt år og på 2-3 års sigt, jf. tabel 7.

Tabel 7: Områder med øget efterspørgsel og/eller mangel i Vestjylland (mploys desk research) sammenholdt med den aktuelle rekrutteringssituation (Arbejdsmarkedsbalancen, dec. 2015)

Områder med øget efterspørgsel og/eller mangel (mploys desk-research)	Stillingsbetegnelse i Arbejdsmarkedsbalancen	Arbejdsmarkedsbalancens betegnelser			
		Mangel på arbejdskraft	Paradoksproblemer	Beskæftigelsesmuligheder	
				Gode	Mindre gode
Struktører	Anlægsstruktør			X	
	Brolægger			X	
	Kloakrørlægger			X	
	Bygningsstruktør			X	
	Rørlægger			X	
	Jord- og betonarbejder	X			
Murere	Murer	X			
	Murerarbejdsmand		X		
	Specialarbejder, murer		X		
VVS'ere	VVS-installatør	X			
	VVS-tekniker			X	
	VVS-montør			X	
	Blikkenslager			X	
Elektrikere	Elektriker			X	
	Overmontør			X	
	El-installatør			X	
Chauffører	Chauffør (fragt, tankvogn, specialtransport)			X	
	Chauffør (person- og budtransport)				X
Smede	Smed	X			
	Klejnsmed	X			
Tømrere	Tømrer	X			
Snedkere	Bygningsnedker	X			
	Industrisnedker			X	
	Modelsnedker				X
	Møbelsnedker			X	
	Industriel møbelsnedker			X	
	Maskinsnedker			X	
Ingeniører (kun ingeniører med mangel/paradoksproblemer er inkluderet)	Maskiningeniør	X			
	Bygningsingeniør	X			
	Produktionsingeniør	X			
	IT-ingeniør	X			
	Elektroingeniør	X			
Bygningskonstruktører	Bygningskonstruktør			X	
Bygningsmalere	Bygningsmaler	X			
Svejsere	Svejsere	X			
Industri tekniker og maskinarbejdere	Industri tekniker	X			
Elektronikfagteknikere	Elektronikfagtekniker			X	
Mekanikere	Mekaniker	X			
Automatikteknikere	Automatiktekniker			X	
Industrioperatører	Industrioperatører				X
	Procesoperatører			X	
	CNC-operatører			X	
Værktøjsmagere	Værktøjsmager	X			
Faglærte kokke	Kok	X			
Faglærte tjenere	Tjener				X
Radiografer	Radiograf			X	
Sygeplejersker	Sygeplejerske	X			
	Operationssygeplejerske	X			
	Anæstesisygeplejerske	X			

Jordemødre	Jordemoder			X	
Socialrådgivere	Socialrådgiver			X	
	Socialformidler			X	

Kilde: Mploy desk research, november 2015 og opgørelser i Arbejdsmarkedsbalancen, december 2015

Anm.: "Mangel på arbejdskraft" angiver stillinger med rekrutteringsproblemer og lav ledighed. "Paradoksproblemer" angiver stillinger med rekrutteringsproblemer og høj ledighed. "Gode jobmuligheder" angiver stillinger uden rekrutteringsproblemer og med lav ledighed og høj jobomsætning. "Mindre gode jobmuligheder" angiver stillinger uden rekrutteringsproblemer og med høj ledighed og lav jobomsætning.

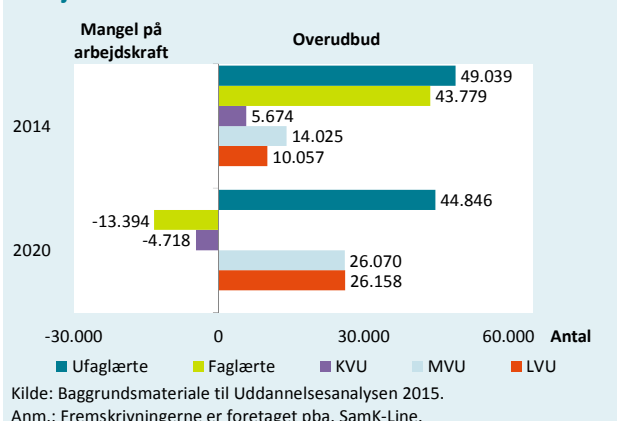
4. Udviklingen på landsplan

På landsplan er beskæftigelsen steget over de seneste år, og virksomheder og erhvervsorganisationer forventer, at der i løbet af de kommende år generelt vil blive efterspurgt mere arbejdskraft i hele landet. Der forventes en stigning i beskæftigelsen på mellem 21.000 og 33.000 personer i 2016 og mellem 26.000 og 35.000 i 2017.³⁵

De fleste analyser forudser både på kort og på langt sigt, at efterspørgslen efter ufaglært arbejdskraft vil falde og blive erstattet af efterspørgsel på uddannede medarbejdere med en faglært eller en videregående uddannelse.

Fremskrivinger viser, at selvom der i dag (2014) er et overudbud af de fleste kvalifikationer, ændres balancen frem mod 2020, jf. figur 4.1. På landsplan forventes der at mangle næsten 14.000 faglærte og mere end 4.700 med en kort videregående uddannelse. Omvendt forventes et overudbud af ufaglærte samt personer med en mellemlang og lang videregående uddannelse.

Figur 4.1: Balance mellem udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft i hele landet³⁶

Flere analyser viser en tendens til øget efterspørgsel efter arbejdskraft med specialkompetencer, som i høj grad er knyttet til den enkelte virksomheds produkter, teknologi og arbejdsmetoder. Mploy's desk research viser, at det allerede er tilfældet i dag – og at tendensen forstærkes fremover.

Nogle virksomhedstyper forventer konkret mangel på højtuddannede (f.eks. ingeniører eller programmører) eller faglærte (f.eks. elektrikere, VVS'ere og murere). Andre virksomheder ser muligheder i den ufaglærte arbejdskraft, som allerede er ansat, fordi de vægter konkret erfaring lige så højt som faglige kompetencer. I disse virksomheder er der typisk et øget fokus på efteruddannelse, så medarbejderne får opdaterede kvalifikationer og de nyeste certifikater.

Der er allerede virksomheder rundt omkring i landet, der oplever rekrutteringsvanskeligheder. Hvis fremskrivingerne holder, vil disse virksomheder fremadrettet få sværere ved at finde kvalificeret arbejdskraft.

Nedenfor gennemgås kort de vigtigste landsdækkende tendenser, som fremgår af materialet i mploy's desk research. Eventuelle regionale afvigelser fra de landsdækkende tendenser beskrives også.

³⁵ (3, 35, 36, 39)

³⁶ (175)

4.1. Bygge og anlæg

Bygge- og anlægssektoren har været hårdt ramt af krisen. Dog har fremrykkede samt nye offentlige byggeprojekter i høj grad været med til at holde hånden under sektoren på tværs af landet. Det er en tværgående konklusion i det kildemateriale, som mploy har indhentet via desk research i dette projekt.

Den historisk høje aktivitet i de offentlige projekter vil på trods af en ellers meget lav privat byggeaktivitet derfor sikre en stigende efterspørgsel efter arbejdskraft inden for bygge og anlæg i de kommende år. Byggeaktiviteten forventes at toppe i 2016-2018, og der forventes en stigning i beskæftigelsen på mellem 500 og 1.500 i 2016.³⁷

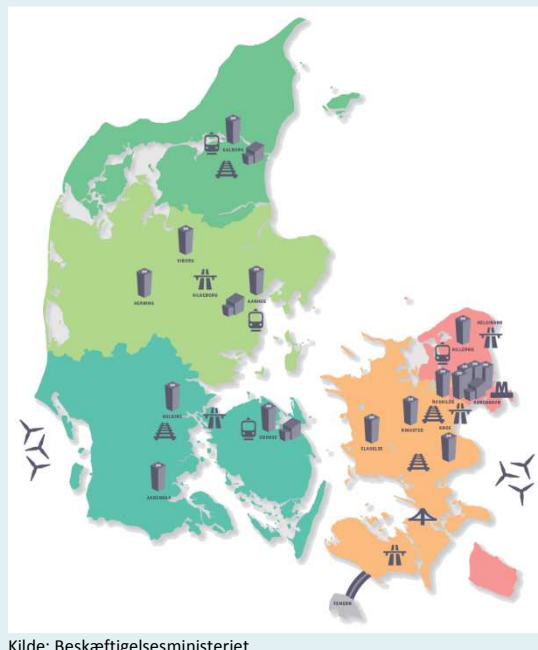
De største byggeprojekter på landsplan er Femern Bælt og det nye universitetshospital i Aarhus.³⁸ Men overalt i landet bygges der nye sygehuse, jernbaner og motorveje udvides og forbedres, og den offentlige transport i de større byer får et løft med letbaner og metro, jf. figur 4.2.

Forskellige typer projekter kræver forskellige typer af arbejdskraft, og derfor forventes der også at være geografiske forskelle i efterspørgslen efter arbejdskraft på bygge- og anlægsområdet. Efterspørgslen forventes at være størst i Region Sjælland og Region Hovedstaden (med undtagelse af Bornholm). Efterspørgslen forventes at være mindst på Bornholm.

Der er desuden en forventning om, at særligt Nordjylland vil opleve mangel på arbejdskraft inden for bygge og anlæg, da antallet af ledige i sektoren er relativt lavt sammenlignet med de øvrige regioner.³⁹

Efterspørgslen er dog betinget af projektets art. Eksempelvis forventes det, at man særligt vil efterspørge elektrikere og chauffører i forbindelse med letbaner, metro, jernbane- og sygehusprojekter, mens murere vil være mest efterspurgt i forbindelse med sygehus- og universitetsbyggerier.

Figur 4.2: Større infrastrukturprojekter i Danmark de næste 10 år

Kilde: Beskæftigelsesministeriet

Boks 21. Øget efterspørgsel på kvalificeret arbejdskraft inden for bygge og anlæg

Generelt viser landdækkende materiale, at bygge- og anlægs erhvervene særligt vil efterspørge:

- Struktører
- Murere
- Elektrikere
- Chauffører
- Civilingeniører

Yderligere forventes der også at være efterspørgsel efter:

- Tømrere
- Snedkere
- VVS'ere
- Smede
- Teknikere
- Metalarbejdere
- Ufaglært arbejdskraft

Kilde: (18, 21, 160)

³⁷ (6, 7, 23)

³⁸ (54)

³⁹ (160)

4.2. Industrien

Beskæftigelsen i industrien har været nedadgående de sidste mange år. De seneste par år er tendensen vendt, og virksomhederne er langsomt begyndt at ansætte flere. Det viser det kil-demateriale, som mploy har indhentet via desk research i dette projekt.

Der er dog geografiske forskelle i den vækst, man oplever i sektoren. Især de sjællandske og fynske kommuner har indtil nu ikke oplevet de begyndende positive tendenser i samme grad. Men de positive tendenser forventes at fortsætte og blive forstærket i de kommende år med en stigende beskæftigelse til følge. Dette bekræftes af flere af de analyser og fremskrivninger, der indgår i desk researchen.

Analyser og fremskrivninger peger på en stigning i beskæftigelsen inden for industrien på mellem 2.500 og 7.000 personer i 2016.⁴⁰ Efterspørgslen vil i høj grad rette sig mod faglært arbejdskraft. Udviklingen i industrien indebærer mere automatisering, flere komplicerede opgaver og bredere ansvarsområder, og det stiller krav til medarbejdernes kompetencer. Samtidig med at virksomhederne har brug for arbejdskraft med opdaterede kompetencer og de nyeste certifikater, har de også brug for personer med erfaring, og efteruddannelse er derfor ofte et emne.⁴¹

Boks 22. Øget efterspørgsel på kvalificeret arbejdskraft inden for industrien

Industrien forventer en stigende efterspørgsel over hele landet efter faglært arbejdskraft:

- Smede
- Industriteknikere
- Automatikteknikere
- Værktøjsmagere
- Mekanikere
- CNC-teknikere
- Operatører

Kilde: (28, 30, 31, 42, 77, 90)

Der er dog også regionale forskelle. Eksempelvis er smede i højere grad efterspurgt i Jylland, mens Hovedstaden forventes at mangle mekanikere. Disse forskelle er drevet af forskelle i branchesammensætningen mellem regionerne, hvor eksempelvis offshore-virksomheder vil efterspørge andre kompetencer end produktionsvirksomheder.⁴²

4.3. Privat service

Privat service er det område, hvor fremskrivningerne er mest optimistiske i forhold til beskæftigelsesudviklingen i de kommende år. Det er et område med meget forskelligartede ydelser, som spænder fra konsulenttydelser og rådgivning til renovation og rengøring. Nogle virksomheder oplever allerede nu rekrutteringsvanskeligheder, og der er bredt set en forventning om en øget efterspørgsel efter arbejdskraft. Beskæftigelsen forventes således at stige med mellem 18.000 og 20.000 i løbet af 2016.⁴³

I forhold til de to ovenstående hovederhverv har privat service en højere grad af spredning i uddannelsesniveaue, men tendensen til en øget efterspørgsel på uddannet arbejdskraft slår også igennem i denne sektor. Det forventes derfor også i denne sektor, at efterspørgslen efter ufaglært arbejdskraft vil falde fremover, og efterspørgsel efter faglærte og højere uddannet arbejdskraft vil stige.

⁴⁰ (7, 31, 77)

⁴¹ (77)

⁴² (30)

⁴³ (6, 7)

Optimismen i forhold til udviklingen det kommende år er størst inden for rådgivning, som også er en relativt konjunkturuafhængig branche. Her forventes øget efterspørgsel efter personer med længerevarende uddannelser, særligt med en teknisk og samfundsvidenskabelig uddannelse.⁴⁴ I hotel- og restaurationsbranchen har man også i højere grad brug for uddannet arbejdskraft. Således har branchen ikke problemer med at finde ufaglært arbejdskraft, mens faglært arbejdskraft er en mangel.⁴⁵

Det gælder generelt, at virksomhederne i den private servicesektor har nemmere ved at finde arbejdskraft omkring de store byer, og at de virksomheder, der vil have unge i lære, har markant sværere ved at tiltrække unge, hvis de er placeret uden for byen.

Privat service er desuden bundet sammen med både bygge- og anlægssektoren og industrien, da der som oftest er mange serviceopgaver forbundet med disse erhverv, fx rengøring eller transport. Derfor forventes en øget efterspørgsel efter de ydelser, som serviceerhvervene tilbyder i de områder, hvor der er en stor aktivitet inden for bygge- og anlægssektoren eller industrien.

4.4. Den offentlige sektor

Det kildemateriale, mploy har bearbejdet, viser, at de kommende års forøgelse i beskæftigelsen vil være drevet af det private, mens den offentlige sektor forventes at miste arbejdspladser på den lidt længere bane.

I forhold til den private sektor har den offentlige sektor relativt nemt ved at rekruttere arbejdskraft. Brancherne undervisning, sundhed og socialvæsen samt offentlig administration, forsvar og politi er alle blandt de fem brancher med de laveste rekrutteringsvanskeligheder. Generelt er der ikke en forventning om, at der vil mangle arbejdskraft i den offentlige sektor på landsplan, men en række analyser fra COWI viser, at der vil være mangel på arbejdskraft i nogle stillinger på tværs af regionerne, jf. boks 24 og boks 25.

Boks 23. Øget efterspørgsel på kvalificeret arbejdskraft inden for privat service

Industrien forventer en stigende efterspørgsel over hele landet efter faglært arbejdskraft:

- Ingeniører
- Salgskonsulenter
- Tjenere
- Kokke
- Chauffører
- Vognmænd
- Rengøringsassistenter
- Butikschefer
- Programmører
- Systemudviklere

Kilde: (25, 105, 168)

⁴⁴ (102)

⁴⁵ (105)

Boks 24. Mangel på arbejdskraft i den offentlige sektor⁴⁶

Den offentlige sektor forventes på landsplan at **mangle**:

- Bioanalytikere
- Social- og sundhedshjælper

Boks 25. Overskud af arbejdskraft i den offentlige sektor⁴⁷

Den offentlige sektor forventes på landsplan at have et **overskud** inden for:

- Ergoterapi
- Ernæring og sundhed
- Fysioterapi

Udflytningen af statslige arbejdspladser til 38 byer i Danmark forventes at påvirke den offentlige beskæftigelse i de enkelte regioner, jf. boks 26.

Desuden vil omprioriteringsbidraget påvirke beskæftigelsen i den offentlige sektor negativt. En analyse viser således, at udflytningen sammen med omprioriteringsbidraget vil resultere i et tab af 14.300 kommunale og 15.000 statslige arbejdspladser.⁴⁸

Boks 26. Fakta om udflytning af statslige arbejdspladser

- Der flyttes arbejdspladser til 38 byer.
- Der flyttes i alt 1.205 arbejdspladser til byer i Region Sjælland.
- Der flyttes i alt 976 arbejdspladser til byer i Region Syddanmark.
- Der flyttes i alt 659 arbejdspladser til byer i Region Midtjylland.
- Der flyttes i alt 500 arbejdspladser til byer i Region Nordjylland.
- **Politiuddannelsen:** Regeringen ønsker at etablere en politiuddannelse i det vestlige Danmark.

Kilde: (13)

⁴⁶ (37)

⁴⁷ (37)

⁴⁸ (4)

5. Metodeafsnit

Denne arbejdsmarkedsanalyse er baseret på materiale fra en desk research gennemført af mploy i perioden 9. til 20. november 2015.

Resultaterne fra desk researchen er sammenholdt med opgørelser i Arbejdsmarkedsbalancen fra december 2015. Resultaterne i analysen understøtter og supplerer således opgørelserne i Arbejdsmarkedsbalancen.

Indsamling og analyse af materiale

Mploy har i en desk research i dette projekt indhentet materiale via 1) litteratursøgning og 2) gennem høring hos en lang række interessenter fx lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer, uddannelsesinstitutioner, kommuner mv.

Formålet har været at indsamle materiale, der kan belyse den lokale og regionale udvikling på arbejdsmarkedet med fokus på de områder, der har – eller vil opleve – stigende efterspørgsel efter arbejdskraft inden for et halvt år og på 2-3 års sigt. Materialet inkluderer fx vækststrategier, prognoser og fremskrivninger, landsdækkende, regionale, lokale analyser, vurderinger fra jobcentre mv. Fokus i høringen har været indhentning af materiale, der kan bidrage til prioriteringen af stillingsbetegnelser til den *regionale* uddannelsespulje.

Mploy har *ikke* produceret eller indhentet nye data i forbindelse med udarbejdelse af analysen.

Udvælgelse af materiale til analysen

Det indsamlede materiale er blevet analyseret og systematiseret for at strukturere den indsamlede viden og skabe overblik over udviklingstendenser i det pågældende RAR-område.

Herefter har mploy vurderet materialet i forhold til aktualitet, anvendelighed og troværdighed, før det er blevet anvendt i analysen.

Udgangspunktet for analysen har været materiale indeholdende nyere undersøgelser, analyser, systematiske og evt. modelbaserede fremskrivninger og lignende. Disse kilder indeholder talmateriale, der både kan vurderes ift. den anvendte metode, og samtidig holdes op imod resultater og tendenser i øvrige kilder af samme type. På den måde er kvaliteten af kilderne vurderet isoleret set og i en kontekst med øvrige kilder af samme type – en slags efterprøvning af materialets konklusioner. Kilderne er også vurderet ud fra materialets afsender, modtager og om materialet er udarbejdet for en tredjepart.

Analysens resultater suppleres med det øvrige materiale fx fra Regionen og Det Regionale Vækstforum samt med vurderinger fra fx jobcentre eller andre interessenter. Disse kilder indeholder typisk en god pejling af den regionale og lokale udvikling, herunder hvilke områder, der er i vækst og hvor der er øget efterspørgsel efter arbejdskraft aktuelt eller inden for en kort tidshorisont. Kildernes viden og vurderinger kan derfor nuancere konklusionerne i det mere analytiske og talbaserede materiale og er inkluderet som et supplement.

Til slut er det samlede billede i desk researchen sammenlignet med opgørelser i den regionale arbejdsmarkedsbalance fra december 2015.

Områder som *ikke* er blevet belyst via det indsamlede materiale

Der er nogle områder, hvor der ud fra det indsamlede kildemateriale, *ikke* kan identificeres øget efterspørgsel eller mangel på arbejdskraft.

I afsnit 3.8 er beskæftigelsesudviklingen samt opgørelser fra Arbejdsmarkedsbalancen gennemgået for disse områder.

6. Kilder

Anvendte kilder:

1. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: Antallet af private job er vokset i alle landsdele, 2015
3. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: Dansk økonomi i fremgang – tid til produktivitet, 2015
4. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: Risiko for stort tab af job i næsten alle kommuner trods udflytning, 2015
6. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: Udsigt til flere job: Opsvinget bider sig fast på arbejdsmarkedet, 2015
7. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: Titusindevis af nye job på vej, 2015
10. Tekniq: Arbejdskraftundersøgelse Region Vestjylland, 2015
13. Regeringen: Bedre balance – statslige arbejdspladser tættere på borgere og virksomheder, 2015
15. Center for regional- og turismeforskning: Bygge- og anlægssektoren på Bornholm, 2014
18. COWI: De beskæftigelsesmæssige konsekvenser af de kommende års infrastrukturprojekter i 2014-2024, 2015
21. Center for regional- og turismeforskning, COWI: Arbejdskraftbehovet i forbindelse med Togfonden DK, 2015
23. Dansk Byggeri: Konjunkturanalyse februar 2015 og Konjunktur update sep. 2015, 2015
25. Dansk Erhverv: Dansk Erhvervsavis, Oktober, 2015
26. Dansk Erhverv: Økonomisk Prognose Oktober 2015, 2015
27. Dansk Erhverv: Regional konjunkturanalyse, juni 2015, 2015
28. Dansk Metal: 20.000 ledige med industrifortid, 2015
30. Dansk Metal: Flaskehalsproblemer skal tages i opløbet, 2015
31. Dansk Metal: Opsving: 5.595 flere industrijob på et år, 2015
33. Deloitte: Analyse af leverandører til Vindmølleindustrien, 2015
35. Dansk Industri: Væksten vender tilbage efter sløjt andet kvartal, 2015
36. De Økonomiske Råd: Dansk Økonomi – Efterår 2015, 2015
37. COWI: Behov for velfærdsuddannede i Midtjylland, 2015
39. Finansministeriet: Økonomisk redegørelse – august 2015, 2015
42. Kommunernes Landsforening: Erhvervskonference Slideshow, 2015
45. Region Midtjylland: Redegørelse – vækst- og udviklingsstrategi, 2015
46. Region Midtjylland: Vækstplan 2016-2020, 2015
47. Region Midtjylland: Vækst og udviklingsstrategi 2015-2025, 2015
48. Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter: Regional- og landdistriktpolitisk redegørelse 2015, 2015
63. Center for VækstAnalyse: Demografi, bosætning, mobilitet og uddannelse i Region Sjælland, 2014
71. Tekniq: Markedsanalyse 2015, 2015
72. Økonomi og indenrigsministeriet: Økonomisk redegørelse – maj 2015, 2015
74. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: Antallet af private job er vokset i alle landsdele, 2015
75. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: Beskæftigelsen i den private sektor er vokset i alle landsdele, 2015
77. Dansk Metal: Udsigt til 12.000 flere industriarbejdspladser i 2016, 2015
84. Herning Kommune: Faktaark - Prognosepanelets forventninger til beskæftigelsesudviklingen september 2015, 2015
87. Industriens Uddannelser: Fælles arbejdsmarkedspolitisk redegørelse for Industriens Uddannelser, 2015
89. Lemvig Kommune: Høringssvar, 2015

- 90. Dansk Metal: Høringssvar, 2015
- 93. Jobcenter Skive: Høringssvar, 2015
- 100. IDA: Høringssvar, 2015
- 102. Akademikerne: Høringssvar, 2015
- 104. LO: Fra ufaglært til faglært – de ufaglærtes forudsætninger for et uddannelsesløft, 2014
- 105. Horesta: Slideshow - Arbejdskraft 2015 – Tjener - Nordjylland, 2015
- 108. Syddansk vækstforum: Kortlægning af den danske offshorebranche - Regional udviklingsplan, 2013
- 117. Hillerød Kommune: Spørgeskemaundersøgelse af arbejdskraftbehov i bygge- og anlægssektoren 2015, 2015
- 144. Cowi, Region Midtjylland: Fremtidens uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder i Midtjylland, 2014
- 145. Region Midtjylland: Uddannelsesredegørelse 2015 – uddannelser og uddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland, 2015
- 160. Agenda: Opsving kan hæmmes af lav ledighed i enkelte brancher, 2014
- 161. Dansk Industri: Fremgang i fjerde kvartal især for servicevirksomhederne, 2015
- 162. Industriens Uddannelser: Kompetencekrav og efteruddannelsesbehov for faglærte procesoperatører, 2014
- 163. CEVEA: Begyndende mangel på jern og metal medarbejdere, 2014/2015
- 168. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering: Rekruttering på det danske arbejdsmarked, 2015
- 172. Region Midtjylland: Uddannelser og uddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland, 2015
- 175. Region Sjælland: Uddannelsesanalysen 2015, 2015
- 176. New Insight: Potentiale for kompetenceløft af ufaglærte i Nordjylland, 2014

VIDEN > UDVIKLING > IMPLEMENTERING

MPLOY A/S
GOTHERSGADE 103, STUEN
1123 KØBENHAVN K

TEL. +45 32 97 97 87
MPLOY@MPLOY.DK
WWW.MPLOY.DK

